

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut Politologických studií

Katedra mezinárodních vztahů

Bakalářská práce

2018

Nicole Hlaváčová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra mezinárodních vztahů

**Srovnání programatiky současných politických stran ve
Švýcarsku**

Bakalářská práce

Autor práce: Nicole Hlaváčová

Studijní program: Politologie

Vedoucí práce: PhDr. et Dipl.-Pol. Martin Jeřábek, Ph.D.

Rok obhajoby: 2018

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 11.5.2018

Nicole Hlaváčová

Bibliografický záznam

HLAVÁČOVÁ, Nicole. *Srovnání programatiky současných politických stran ve Švýcarsku*. Praha, 2018. 60 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut Politologie. Katedra Politologie. Vedoucí diplomové práce PhDr. et Dipl.-Pol. Martin Jeřábek, Ph.D.

Rozsah práce: 70 405 znaků včetně mezer

Anotace

Bakalářská práce *Srovnání programatiky současných politických stran ve Švýcarsku* si klade za cíl provést analýzu současných pozic politických stran Švýcarska, které v parlamentních volbách 2015 překročily alespoň 4% hranici úspěšnosti. Zabývá se jejich postavením na politickém spektru a mírou polarizace. Práce v prvních kapitolách osvětlí politický a zejména stranický vývoj Švýcarska v rámci historického kontextu s přesahem do moderních dějin. Politické strany, budou představeny a jejich pozice a vzájemné vztahy popsány na pozadí polarizace stranického systému. V klíčové kapitole práce zanalyzuje programy politických stran a v předem stanovených kategoriích je mezi sebou zkomparuje. Výsledky komparace představí v závěru.

Annotation

The main goal of the bachelor thesis *Comparison of Programmes of Contemporary Political Parties in Switzerland* is to present an analysis of contemporary positions of Swiss political parties which succeeded with more than 4 % of votes in the 2015 parliamentary elections. The thesis deals with the positions of parties within the political spectrum and the level of polarisation. The first chapters consist of description of the swiss political, and especially the Swiss party system on the background of historical circumstances. Political parties which represent the subjects of this study are introduced, and their positions and relationships in the matter of polarisation explained. The main chapter is about to present a consistent analysis of the party programmes in predetermined categories and compares their positions. Outcomes of the comparison will be presented in the summary.

Klíčová slova

Stranický systém Švýcarska, Švýcarsko, politické strany, programy politických stran, komparace, konsociační demokracie, politické spektrum, pravice, levice

Keywords

Swiss party system, Switzerland, political parties, party programmes, comparison, consociational democracy, political spectrum, right-wing, left-wing

Title/název práce

Comparison of Programmes of Contemporary Political Parties in Switzerland

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala PhDr. et Dipl.-Pol. Martinu Jeřábkovi, Ph.D. za jeho ochotu, čas a cenné rady, díky kterým bylo možno tuto práci dokončit.

Obsah

Obsah	1
Seznam tabulek a grafů.....	2
Úvod	1
Výzkumné otázky a cíle práce	1
Rozbor zdrojů.....	4
Struktura práce a metodologie.....	5
Stanovení systému kódování a způsobu určování hodnot.....	5
Definice komparovaných kategorií	6
1. Vývoj stranického systému Švýcarska	7
1.1. Raný politický vývoj Švýcarska.....	7
1.2. Pozadí vzniku politických stran do roku 1919	9
1.3. Vznik prvních politických stran a stabilizace stranického systému.....	10
1.4. Švýcarsko po zavedení magické formule v roce 1959.....	11
1.5. Stav po roce 2000.....	13
1.6. Parlamentní volby 2015	14
2. Analýza stranických programů.....	15
2.1. Obecná analýza programů a pozic	16
2.2. Analýza kategorií komparace.....	19
2.2.1. Vnější vztahy.....	19
2.2.1.1. Armáda.....	20
2.2.1.2. Evropská unie	21
2.2.2. Politický systém	23
2.2.2.1. Centralizace	24
2.2.2.2. Byrokracie.....	25
2.2.3. Ekonomika	27
2.2.3.1. Regulace volného trhu	28
2.2.3.2. Infrastruktura pro posílení ekonomiky	30
2.2.3.3. Centrálně řízená ekonomika	32

2.2.4. Struktura společnosti	34
2.2.4.1. Imigrace	34
2.2.4.2. Nacionalismus a patriotismus	37
2.2.5. Sociální skupiny	38
2.2.5.1. Menšiny	39
2.2.5.2. Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo	40
Závěr a výsledky komparace	43
Summary	46
Seznam použitých zkratk	48
Přílohy	49
Prameny a literatura	51
Teze bakalářské práce	57
Zdůvodnění výběru práce	57
Předpokládaný cíl	58
Metodologie práce	58
Základní charakteristika tématu	58
Předpokládaná struktura práce	59
Základní literatura (10 nejdůležitějších titulů)	59

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1	23
Tabulka 2	27
Tabulka 3	33
Tabulka 4	38
Tabulka 5	42
Tabulka 6	43
Tabulka 7	44
Tabulka 8	45
Graf 1	44

Úvod

Švýcarsko, nebo také Švýcarské spříseženství, je malý federalistický stát západní Evropy, jehož politické zřízení představuje světový unikát.¹ Na pouhých cca 41 300 m² se rozkládá 26 kantonů a polokantonů s vysokou mírou autonomie.² Jedná se o zemi společensky heterogenního charakteru, která spojuje čtyři jazykové skupiny, dvě tradičně velká náboženství, škálu společenských tříd a od druhé poloviny 20. století do současnosti se potýká také s rostoucí křivkou migrace.³ Tato nejstarší souvisle existující evropská demokracie má kromě svého jedinečného politického systému, označující se na mezinárodním poli jako systém konsociační demokracie, ve Švýcarsku pak jako systém konkordační demokracie,⁴ i specifický vysoce fragmentovaný stranický systém, jehož vývoj vyústil do současné kontinuální vlády čtyř nejsilnějších stran za přihlížení střídající se opozice.^{5 6}

Výzkumné otázky a cíle práce

Tato práce si klade za úkol prozkoumat programy politických stran, které soutěžily v parlamentních volbách 2015 v kontextu pravolevého politického spektra a překročili hranici alespoň 4 %.⁷ V rámci této studie budou tyto strany považovány v kontextu

---

¹ RESCHOVÁ, Jana. Švýcarsko. ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Komparace politických systémů I.* 2. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1999, s. 251-272. ISBN 80-7079-994-3, s. 251.

² Geografie – Fakten und Zahlen. *Eda.admin.ch* [online]. 2017 [cit. 2018-05-02]. Dostupné z: <https://www.eda.admin.ch/aboutswitzerland/de/home/umwelt/geografie/geografie---fakten-und-zahlen.html>

³ D'AMATO, Gianni. Historische und soziologische Übersicht über die Migration in der Schweiz. *Schweizerisches Jahrbuch für Entwicklungspolitik*. Institut de hautes études internationales et du développement, 2008, s. 177-195. ISBN 978-2-940415-08-3, s. 177-195.

⁴ ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Přehled moderních politologických teorií: empiricko-analytický přístup v soudobé politické vědě*. 2. vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-177-8, s. 199.

⁵ LADNER, Andreas. *Das schweizer Parteiensystem in Bewegung*. Die Parteiensysteme Westeuropas. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2006. s. 2.

⁶ LIJPHART, Arend. Consociational democracy. *World politics*, 1969, 21.2: 207-225, s. 210-211.

⁷ Švýcarské spolkové parlamentní volby neznají uzavírací klauzuli. Ta je, nebo byla používána v některých kantonálních parlamentech, kdy nejnižší hodnoty, které nabyly, byly 4 % v kantonu Basilej-město, ve kterém byla pro svou nedostatečnou efektivitu v roce 2017 zrušena;

Proporzwahl und Wahlquorum: 4-Prozent-Hürde (Wahlquorum) [online]. [cit. 2018-05-02]. Dostupné z: <http://www.grosserrat.bs.ch/de/component/content/article/15-der-grosse-rat/56-proporz-und-4-quorum>

současného stavu švýcarského stranického systému za „úspěšné“. Cílem výzkumu nemá být pouze komparace čtyř vládních stran, ale zohlednit i další v současnosti relevantní strany pro lepší pochopení aktuálního politického diskurzu švýcarské společnosti. Z komparace by měl být zřejmý současný stav polarizace stran.⁸

Hranici 4 % překročily strany Schweizerische Volkspartei (29,4 %), Sozialdemokratische Partei der Schweiz (18,8 %), FDP.Die Liberalen (16,4 %), Christlichdemokratische Volkspartei (11,6 %), Grüne Partei der Schweiz (7,1 %), Grünliberale Partei (4,6 %) a Bürgerlich-Demokratische Partei (4,1 %). Jedná se o 7 z celkem 12 stran, které po volbách usedly v Národní radě Švýcarska, dolní komoře bikamerálního parlamentu a získaly dohromady 194 z 200 mandátů.⁹

Hlavními výzkumnými otázkami jsou: „Na jaké pozici se na politickém spektru politické strany dle svých deklarací nacházejí?“ a „Na jaké pozici se na politickém spektru politické strany nacházejí v kontextu svých programů?“. Zde by mohla vzejít otázka, je-li v dnešní době pravolevý způsob vnímání politiky stále ještě relevantním postojem, není-li spíše zjednodušujícím postojem nahlížení na politiku předchozího století. Kontraargumentem tohoto tvrzení podporující relevantnost výzkumných otázek 1 a 2 může být [zajisté fakt, že metoda umístování a klasifikace politických stran na pravolevou politickou škálu se i dnes běžně používá, a naopak frekvence užívání termínů spojených s touto škálou, jakožto *extrémní pravice* nebo *extrémní levice* narůstá.^{10 11} Z těchto dvou otázek vychází první hypotéza, která reaguje na teorii o odstředivosti nebo dostředivosti politických stran vzhledem ke svým programům. Politické strany se dle této teorie samy mnohdy zařazují na jiné místo v politickém spektru, než které jim na základě stanovisek v politických

---

⁸ WERNER, Annika, Onawa LACEWELL a Andrea VOLKENS. *Manifesto Coding Instructions (5 th revised edition)*, February 2015 [online]. 5. Manifesto Research Group, 2015 [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: https://manifesto-project.wzb.eu/down/papers/handbook_2014_version_5.pdf, s. 2.

⁹ Parteienstärke im Nationalrat: Wähleranteile der wichtigsten Parteien, 2015. *Ch.ch* [online]. Neuchâtel: Bundesamt für Statistik, 2016 [cit. 2018-05-02]. Dostupné z: <https://www.ch.ch/de/wahlen2015/parteienstarke-im-nationalrat>.

¹⁰ VINOPAL, Jiří. „Empirická přístupnost levo-pravé politické orientace.“. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 2006, 42.1: 129-147.

¹¹ HLOUŠEK, Vít – Kopeček, Lubomír: *Politické strany. Původ, ideologie a transformace politických stran v západní a střední Evropě*. Praha: Grada, 2010, 320 stran, ISBN: 978-80-247-3192-6, s. 25.

programech náleží. Posouvají tím své voliče dále od jejich faktických přesvědčení.¹² První hypotéza tak předpokládá odchylku alespoň 3 ze 7 komparovaných stran od svých pozic stanovených mimo programy k volbám 2015.

První vedlejší výzkumná otázka zní: „Jaké jsou společné prvky programů úspěšných politických stran?“ a „Jaké jsou společné prvky programů méně úspěšných politických stran?“. Druhá hypotéza odpovídá na tuto výzkumnou otázku a zaujímá stanovisko vycházející z práce Andree Wimmera o vysoké míře patriotismu v rámci švýcarské společnosti a předpokládá větší popularitu politických stran akcentujících patriotická témata.^{13 14} Kategorie týkající se této výzkumné otázky je kategorie 42, *Nacionalismus a patriotismus*. Strany, které v této kategorii nabydou hodnoty [P], budou označeny jako patriotické. Strany, které nabydou hodnoty [L], budou označeny jako nepatriotické. Strany, které nabydou hodnoty [N], se k těmto výzkumným otázkám nevztahují. Dle této kategorie komparace budou výzkumné otázky 3 a 4 posuzovány vzhledem k volebním výsledkům. Za budeme v tomto bodě považovat strany se ziskem nad 10 % hlasů.

Druhou vedlejší výzkumnou otázkou bylo po zhodnocení její relevance v práci třeba odstranit.

Třetí vedlejší výzkumnou otázkou: „Jaký je v porovnání s volebními výsledky švýcarských parlamentních voleb 2015 politický společenský diskurs?“ bylo po hlubším ponoření se do problematiky potřeba přeformulovat na „Jaká je současná míra polarizace politických stran ve Švýcarsku?“. Vzhledem k odstranění původní druhé vedlejší otázky, se tato výzkumná otázka nyní stává druhou.

---

¹² LADNER, Andreas. *Das schweizer Parteiensystem in Bewegung*. Die Parteiensysteme Westeuropas. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2006, s. 12-17.

¹³ WIMMER, Andreas. A Swiss anomaly? A relational account of national boundary-making. *Nations and Nationalism*, 2011, 17.4: 718-737.

¹⁴ KAUFMANN, Eric; ZIMMER, Oliver. In search of the authentic nation: landscape and national identity in Canada and Switzerland. *Nations and Nationalism*, 1998, 4.4: 483-510, s. 491.

Rozbor zdrojů

K samotnému výzkumu jsou v první části práce využity díla související s vývojem stranického systému ve Švýcarsku, kde mezi stěžejní autory patří Andreas Ladner,¹⁵ Vít Hloušek,¹⁶ Miroslav Novák¹⁷ a Martin Jeřábek.¹⁸ V druhé části práce jsou klíčovým vodítkem programy politických stran, ze kterých komparace vychází.¹⁹ Z hlediska metodologie čerpá práce z děl Petra Druláka,²⁰ Blanky Říchové,²¹ a vzhledem k použité metodě kódování pak zejména z publikací Jana Hendla.^{22 23} Velice důležitým vodítkem se stal kódovací manuál výzkumné skupiny ECPR *Manifesto Research Group*, která od roku 1979 sbírá a komparuje politické programy z celého světa.²⁴

---

¹⁵ LADNER, Andreas. *Das Schweizer Parteiensystem in Bewegung*. Die Parteiensysteme Westeuropas. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2006.

¹⁶ HLOUŠEK, Vít, et al. Stále ve znamení kontinuity? Švýcarský stranický systém a jeho vývoj. *Politologická revue*, 2005, 2: 57-73.

¹⁷ NOVÁK, Miroslav, „Decentralizace politických stran ve Švýcarsku: vzor pro Evropskou unii?“, in: Kotábová, V., Říchová, B., B. Plechanová (eds.), *Institucionalizace a decentralizace v Evropské unii*, IPS FSV UK, Praha 2006, s.138-151, ISBN: 80-239-6981-1.

¹⁸ JEŘÁBEK, M. (2005): Švýcarská konfederace, in: Dvořáková, V. a kol. (2005): *Komparace politických systémů I*. Praha, Vysoká škola ekonomická, str. 241-263.

¹⁹SCHWEIZERISCHE VOLKSPARTEI. *SVP - die Partei für die Schweiz: Parteiprogramm der Schweizerischen Volkspartei 2015 bis 2019*. Bern, 2015, 97 s. Dostupné také z: <https://www.svp.ch/partei/positionen/parteiprogramme/>;

CHRISTLICHDEMOKRATISCHE VOLKSPARTEI. *Die Schweiz - unsere Familie!: Wahlprogramm 2015 der CVP Schweiz*. 2015, 22 s.;

SOZIALDEMOKRATISCHE PARTEI DER SCHWEIZ. *FAIRE LÖHNE - BEZALHLBARER WOHNRAUM - SICHERE RENTEN: Wahlplattform 2015*. 2015.;

FDP.DIE LIBERALEN. *Die Positionen der FDP.Die Liberalen*. 2015, 41 s.;

GRÜNE PARTEI SCHWEIZ. *Zukunft gestalten - grün wählen: Wahlplattform 2015*. Bern, 2015, 25 s. Dostupné také z: www.gruene.ch;

Themen. *Grünliberale: Kanton Bern* [online]. [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: <https://be.grunliberale.ch/themen.html>;

BÜRGERLICH-DEMOKRATISCHE PARTEI SCHWEIZ. *Programm BDP Schweiz 2015 - 2019: Bürgerlich-Demokratische Partei Schweiz*. 2015, 18 s.

²⁰ DRULÁK, Petr. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. Praha, Česká republika: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-385-7.

²¹ ŘÍCHOVÁ, Blanka. Komparativní metoda v politologii. In DVOŘÁKOVÁ, V. a kol. *Základní modely demokratických systémů*. Praha: Oeconomica, 2008, s. 7-37. ISBN 978-80-245-1357-7.

²² HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

²³ HENDL, Jan. *Přehled statistických metod: analýza a metaanalýza dat*. Páté, rozšířené vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0981-2.

²⁴ WERNER, Annika, Onawa LACEWELL a Andrea VOLKENS. *Manifesto Coding Instructions (5 th revised edition)*, February 2015 [online]. 5. Manifesto Research Group, 2015 [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: https://manifesto-project.wzb.eu/down/papers/handbook_2014_version_5.pdf.

Struktura práce a metodologie

Práce nejprve charakterizuje politický systém Švýcarska na pozadí historického vývoje země, evoluce a současné pozice politických stran relevantních pro tuto studii v rámci stranického systému Švýcarska a seznámí čtenáře s výsledky parlamentních voleb 2015. Úkolem této části je uvedení následujících kapitol do dějinného kontextu.

Hlavní páteří práce jsou ovšem samotné programy politických stran vydané k parlamentním volbám 2015. Programy jsou ve druhé části práce podrobeny obsahové analýze a pomocí metody kódování kvalitativních dat tematicky rozřazeny do kvantitativně měřitelných kategorií.

Metoda kódování textu nebude manuál *Manifesto Research Group* přímo kopírovat, ale vzhledem k formě práce a jejím výzkumným otázkám si stanoví vlastní zjednodušené kategorie, které ale z manuálu *Manifesto Research Group* vycházejí. Relevantní témata pro komparaci byla stanovena tak, aby bylo možné jejich zachycení na pravolevém politickém spektru. Z tohoto důvodu byla některá témata vyřazena. Za pomoci srovnávacích tabulek budou výsledky kódování programů zkomparovány. V závěrečné kapitole dojde k zodpovězení výzkumných otázek a vyvrácení nebo potvrzení hypotéz na základě poznatků získaných komparací.

Stanovení systému kódování a způsobu určování hodnot

Pro tuto komparaci politických stran je nutné sestavit kódovací systém, na jehož základě dojde k porovnání pro práci relevantních témat. Kategorie vychází z oficiálních kódovacích kategorií *Manifesto Research Group* a jsou stanoveny tak, aby bylo možno je uchopit na politickém spektru. Hlavní tematické okruhy (viz níže), jsou dále rozděleny do podkategorií. Komparace proběhne na bázi podkategorií, a to u všech pěti stanovených tematických okruhů. Podkategorií je stanoveno 11. Hlavní kategorie jsou *vnější vztahy*, *politický systém*, *ekonomika*, *struktura společnosti* a *sociální skupiny*. Podkategoriemi jsou *armáda*, *evropská integrace*, *centralizace*, *byrokracie*, *regulace volného trhu*, *infrastruktura pro posílení ekonomiky*, *centrálně řízené hospodářství*, *imigrace*, *nacionalismus a patriotismus*, *menšiny* a *ekonomicky neaktivní obyvatelstvo*.

U každé podkategorie bude určeno, za jakých okolností nabyde program pozici [L], [N], nebo [P]. Závěrem dojde k sečtení výsledků těchto hodnot u všech stran na základě jejich výsledku budou umístěny na pravolevou škálu, ohraničenou hodnotami -11–11, kdy -11 představuje extrémní levici a 11 extrémní pravici. Strany tedy můžou nabýt 23 různých pozic.

Způsob vyhledávání výroků a formulací v politických programech, které souvisí s danou kategorií komparace bude probíhat na základě hledání tzv. *kvazi-vět* v textu. Jedná se o metodu, kdy rozpoznáváme v textu vždy jednu myšlenku, i přesto, že je skryta v souvětí nebo větě obsahující několik na sobě nezávislých myšlenek.²⁵ Věty, které budou obsahovat pro danou kategorii podstatné informace, budou vždy součástí kapitoly v podobě parafráze a slovního porovnání s podobnými větami napříč ostatními programy. Předpokládá se nutnost simplifikace a zobecnění vzhledem k užití kvantitativní metody kodifikace výroků. Strany budou kategorizovány do hodnot [L], [N] a [P] na základě největší shody. Pro tematické okruhy se svými kategoriemi je pro účely práce vytvořen systém číslování, kdy každé číslo náleží právě jedné kategorii. Tento systém umožní snadnější způsob detektování témat v programech.

Bude platit, že $[N] = 0$, $[P] = +1$ a $[L] = -1$. Střed škály je roven $[N]$ tedy 0. Hodnota -11 škály je roven $11 \times [L]$ a hodnota 11 škály je rovna $11 \times [P]$. Výsledky komparace budou zřejmé ze srovnávací tabulky a následného umístění na politické spektrum.

Definice komparovaných kategorií

Vzhledem k různému pojetí programů, bylo potřeba stanovit rámec, ve kterém komparace bude probíhat. Pro tyto účely byl sestaven kódovací klíč,²⁶ který je inspirován výše uvedeným systémem komparace politických programů vědecké skupiny ECPR *Manifesto*

---

²⁵ WERNER, Annika, Onawa LACEWELL a Andrea VOLKENS. *Manifesto Coding Instructions (5 th revised edition)*, February 2015 [online]. 5. Manifesto Research Group, 2015 [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: https://manifesto-project.wzb.eu/down/papers/handbook_2014_version_5.pdf, s.6.

²⁶ Viz příloha č. 1.

Research Group. Z jejich původních 56 ustálených kategorií pro komparaci je pro účely této práce definováno pouze 11 kategorií, které ovšem z původních 56 kategorií vycházejí.

Pomocí kódů 10-52 byly v programech zaznamenány příslušné pasáže odpovídající komparovaným kategoriím. Ty si v následujících podkapitolách věnujících se vždy jednomu tematickému okruhu přiblížíme a stanovíme si pravidla, za jakých budou vyjádření v politických programech nabývat hodnot [L], [N] a [P].

1. Vývoj stranického systému Švýcarska

1.1. Raný politický vývoj Švýcarska

Vznik Švýcarské konfederace se datuje na rok 1291, kdy byl uzavřen „věčný spolek kantonů“ mezi dnešními kantony Uri, Schwyz a Unterwalden, jehož cílem byla společná obrana, zvláště proti vzrůstajícímu vlivu rodu Habsburků, kteří pocházejí právě z území dnešního Švýcarska, konkrétně kantonu Aargau.²⁷ Zakládajícím kantonům konfederace se podařilo Habsburky roku 1315 v bitvě u Morgartenu porazit, díky čemuž nabyl jejich spolek na důležitosti. Během následujících dvou staletí se konfederace rozšířila o další kantony, jimiž byli Zug, Bern, Glarus, Zürich, Freiburg, Solothurn, Schaffhausen a Basel.²⁸

Zmínka o Švýcarsku, jako samostatném státu, se poprvé objevuje během Vestfálského míru z roku 1648. Švýcarsko však stále nemělo svou ústavu a fungovalo jen na bázi spolku, ve kterém každý kanton představoval samostatnou jednotku s vlastní kulturou a národní identitou. Konfederace byla roku 1798 obsazena francouzskými vojsky a pod záštitou Francie vznikla namísto Švýcarské konfederace Helvétská republika s novou

---

²⁷ HAMANN, Brigitte. *Habsburkové: Životopisná encyklopedie*. 2. české vydání. Praha: Nakladatelství Brána, 2001. ISBN 80-7243-109-9, s. 14.

²⁸ VEBER, Václav. *Dějiny Rakouska*. 2. vyd. [i.e. 3. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2007. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-239-4, s. 151

značně centralistickou oktrojovanou ústavou, která nezohledňovala dosavadní individuální kantonální vývoj.

Další zásadní změnu připravil pro švýcarské kantony Vídeňský kongres roku 1815 potom, co Francie prohrála napoleonské války. Švýcarsko opět získalo nezávislost, legislativně se vrátilo ke své decentralizované formě. Na Vídeňském kongresu nabylo Švýcarsko i svou zajištěnou neutralitu.²⁹

Po Vídeňském kongresu se Švýcarsko ocitá ve vnitropoliticky složité situaci. Je opět decentralizováno, tvoří ho již skoro všechny z dnešních 26 kantonů a polokantonů,³⁰ na jeho území se nachází čtyři jazykové skupiny, dvě velká vzájemně spolu nevycházející náboženství a více než dvě desítky rozličných kantonálních identit.³¹ Zároveň se nachází v době průmyslového vzestupu a postupných změn v oblasti tradičních hodnot.³² Všechny tyto aspekty tvořily předpoklady pro pozdější možnost identifikace rokkanovských štěpných linií, na jejichž rovině došlo ke vzniku švýcarských politických stran.³³

Švýcarská konfederace byla charakteristická svou schopností konsensuálního řešení konfliktů již od svého vzniku ve 13. století. Jednalo se o jakousi přirozenou součást jejich boje o přežití, jelikož vzhledem k síle a moci svých sousedů byli ustavičně vystavováni nebezpečí v podobě integrace do větších státních celků. Podobně jako Švýcarsko se vyvíjelo např. Nizozemí nebo Belgie.³⁴

---

²⁹ JERÁBEK, M. (2005): *Švýcarská konfederace*, in: Dvořáková, V. a kol. (2005): *Komparace politických systémů I*. Praha, Vysoká škola ekonomická, str. 241-263.

³⁰ Roku 1815 přistoupili ke konfederaci kantony Ženeva, Wallis a Neuchâtel. Poslední přistupující kanton byl kanton Jura, který se stal členem svazu až roku 1979.

³¹ Protestanté a katolíci.

³² WARE, Alan. *Political Parties and Party Systems*. New York: Oxford University Press, 1997. ISBN 0-19-878077-1, s. 186.

³³ MARTIN, Lipset Seymour; ROKKAN, Stein. *Cleavage Structures, Party Systems, and Voter Alignments. Party Systems and Voter Alignments: Cross-National Perspectives* (New York, The Free Press, pp. 1-64), 1967, s. 26-47.

³⁴ ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Přehled moderních politologických teorií: empiricko-analytický přístup v soudobé politické vědě*. 2. vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-177-8, s. 209-210.

1.2. Pozadí vzniku politických stran do roku 1919

Stranický vývoj Švýcarska začíná defacto až po Vídeňském kongresu. V období do revolučního roku 1848 postupně vzrůstalo napětí mezi konzervativními katolíky a liberálními protestanty vítajícími průmyslový pokrok.

Za tváří švýcarského stranického systému a celkově politického systému, jak ho dnes známe, stojí občanská válka z roku 1847 známá jako *Sonderbundskrieg*.³⁵ ³⁶ Občanská válka představovala eskalaci dlouhodobě nespokojených katolických kruhů s dominancí liberálních a protestantských svobodných demokratů (předchůdce FDP). Krátkou válku vyhráli protestanté, kteří se, velmi rozumně, rozhodli pro zavedení federalismu v zemi, který měl přinést kýžený mír a spravedlnost pro obě strany.

Roku 1848 získalo Švýcarské spříseženství, pod vedením liberálů, konečně svou první ústavu. V ústavě byl ukotven dvoukomorový parlament, sedmičlenná spolková vláda a federální organizace státu. Cílem ústavy bylo dobře uchopit heterogenní charakter dosavadní konfederace. V roce 1874 proběhla rozsáhlá revize ústavy, další revizi prošla ústava až v roce 1999. mezi nejdůležitější body švýcarské ústavy patří fakultativní i obligatorní referenda, princip subsidiarity a institut lidové iniciativy. Nové ústavě ovšem zcela chybělo legislativní definice a ukotvení politických stran.³⁷

V období do roku 1919 byli dominantní stranou liberálové. Koncem 19. století se začaly hromadně zakládat politické spolky a strany. Fungoval systém jedné strany. Lepší pozici měly partaje dobře organizované a honorační.³⁸ Vzhledem k událostem, které postihly Evropu, mezi nimiž byla zejména první světová válka, začaly na vládnoucí vrstvu vznikat

---

³⁵ *Sonderbundskrieg* (př. Válka zvláštního spolku) proběhla v období 3.11.1847–29.11.1847 a jednalo se o poslední válečný konflikt na území Švýcarska.

³⁶ CRIBLEZ, Lucien. Die Bundesstaatsgründung 1848 und die Anfänge einer nationalen Bildungspolitik. *Bildungsraum Schweiz. Historische Entwicklung und aktuelle Herausforderungen*, 2008, 1: 57-86.

³⁷ FIALA, Petr; STRMISKA, Maxmilián. *Teorie politických stran*. Brno: Barrister & Principal, 1998, 263 s. ISBN 80-85947-31-5, s. 28-29.

³⁸ Honorační strana se vyznačovala členstvím ctěných, vážených osobností, tedy honorace.

nové a nové tlaky. Mezi hlavním z nich byl požadavek na zavedení všeobecného volebního práva.

V první fázi švýcarského stranického vývoje můžeme rozpoznat zejména štěpné linie centrum vs. periferie a vlastníci vs. pracující. V obou případech se jedná o socioekonomické štěpné linie vzešlé z dopadů průmyslové revoluce, které jsou dle Víta Hlouška ve švýcarském stranickém systému stále aktuální.³⁹

1.3. Vznik prvních politických stran a stabilizace stranického systému

Specifikem švýcarského stranického systému je vznik jeho stran *od spodu*. Politické strany se začínaly nejprve formovat na těch nejnižších instancích, tj. v obcích a kantonech a až ve finální fázi se spojovaly do spolků na národní úrovni. Strany nebyly zakládány již vládnoucími elitami, jednalo se o *lidovou* iniciativu. Logika tohoto principu vychází z federalistického členění země. Mezi první, dnes parlamentní, strany, které se takto spojily na národní úrovni jsou SP, jejíž vznik se datuje na rok 1888, vznik předchůdce dnešní FDP v roce 1894. Později vznik CVP v roce 1912 a SVP v roce 1936. Pro švýcarské politické strany se někdy používá označení „*Děti občanských práv*“.⁴⁰

Roku 1919 proběhly volby označované jako mezník ve švýcarských dějinách. Volby skončily výraznou ztrátou dosud vládnoucích liberálů, kvůli které přišli o parlamentní většinu. Tyto volby přinesly Švýcarsku multipartistickou tvář, která se od té doby příliš nezměnila. Stranický systém se v období do 50. let volně pohyboval mezi umírněným pluralismem a polarizovaným pluralismem.

---

³⁹ HLOUŠEK, V. (2005): *Švýcarsko*, in: Strmiska, M. – Hloušek, V. – Kopeček, L. – Chytilík, R. (2005): *Politické strany moderní Evropy*. Praha, Portál, s. 336.

⁴⁰ LADNER, Andreas. *Das Schweizer Parteiensystem in Bewegung*. Die Parteiensysteme Westeuropas. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2006, s. 3-4.

Dalším a významnějším mezníkem se ovšem stal rok 1959, kdy se tehdejší sedmičlenná vláda složená ze zástupců nejsilnějších stran usnesla na zavedení legislativně neukotveného pravidla, klíče, dle kterého se měly nadále sestavovat vlády. Tento princip je znám pod pojmem *Zauberformel*. Tato magická formule ustanovovala poměr 2:2:2:1, podle kterého měly ve vládě usednout vždy 2 zástupci FDP, 2 zástupci CVP, 2 zástupci SP a jeden zástupce SVP.⁴¹ Magická formule představuje hlavní princip tzv. *konkordančního* systému, jak se ve Švýcarsku švýcarský politický systém označuje, mezinárodně je běžnější označení systému jako systém konsociační.^{42 43 44}

1.4. Švýcarsko po zavedení magické formule v roce 1959

V 60. letech 20. století začne docházet mírnému posunu stran na pomyslné polarizační křivce. FDP, CVP a SVP se programově sblíží a posunou se zprava blíže ke středu.⁴⁵ Tradičně levicová SP se potýká nejprve s menšími výkyvy, nakonec se stabilizuje ještě dále nalevo. Během 60. a 70. let polarizace tedy klesá a dosahuje nejnižších hodnot v celém vývoji stranického systému Švýcarska. Pozice stran se na čas ustálí. SP se v roce 1975 ukáže jako nejsilnější strana. Naposledy byla nejsilnější stranou ve 20. letech.^{46 47}

V průběhu 80. let se vedle tradičních parlamentních stran objevují nové strany, ohrožující jejich postavení. Jedná se zejména o environmentalistické strany, např. stranu Zelených, založenou v roce 1983.⁴⁸ V tomto období dochází k větší polarizaci stran. FDP přichází

---

⁴¹ Steppacher, Burkard. "Tonartwechsel in Der Schweiz: Der Dreiklang Von Volksrechten, Konkordanz Und Erneuerter „Zauberformel“ Nach Den National- Und Ständeratswahlen 2003." *Zeitschrift Für Parlamentsfragen* 36, no. 2 (2005): 311-26. <http://www.jstor.org/stable/24236358>, s. 313-314.

⁴² Tamtéž.

⁴³ LADNER, Andreas. *Das Schweizer Parteiensystem in Bewegung*. Die Parteiensysteme Westeuropas. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2006, s. 15.

⁴⁴ NOVÁK, Miroslav. Je konsensuální „model“ „demokracie nejlepší? (druhá část) /Is there one best" Model" of Democracy?(part two). *Sociologický Časopis/Czech Sociological Review*, 1998, 131-144, s.131-132.

⁴⁵ SARTORI, Giovanni. Strany a stranické systémy. *Schéma pro analýzu*, 2005. ISBN 80-7325-062-4, s. 134.

⁴⁶ LADNER, Andreas. *Das Schweizer Parteiensystem in Bewegung*. Die Parteiensysteme Westeuropas. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2006s. 5-7.

⁴⁷ LADNER, Andreas. *Das Schweizer Parteiensystem in Bewegung*. Die Parteiensysteme Westeuropas. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2006s. 16.

⁴⁸ GRÜNE PARTEI DER SCHWEIZ. *Geschichte der Grünen in der Schweiz*. Bern, 2017.

se svou liberální ofenzívou a posouvá se od středopravých CVP a SVP více napravo. Exitující extrémní levice, která do té doby tvoří opozici levicové SP (marxisté, maoisté atd.) se rozpadne a rozprchne, zejména do SP a Zelených. SP vede v osmdesátých letech pragmatictější politiku. Systém je velice polarizovaný. Počínaje rokem 1987 se k sobě strany na pravé části spektra opět začnou přibližovat. Polarizace se na konci 80. let umírňuje.^{49 50}

Devadesátá léta s sebou přináší mnoho změn. SVP proměňuje svoji tvář a se vstupem podnikatele Christophera Blochera do svého čela se posouvá na pravolevé škále více napravo. SVP se profiluje jako protievropská, pravicová strana s nacionalistickými tendencemi. FDP se v tuto chvíli drží stále napravo, již ovšem za SVP a začíná ztrácet na popularitě. Důvod pro ztrátu FDP je možné hledat v jejím časném nerozpoznání momentu pro etablování nových témat. V krizi se ocitá CVP, ve které začínají eskalovat již desetiletí znějící strukturální problémy. Její čistě katolická orientace a sociální heterogenita není schopna vyhovět potencionálním voličům, proto její popularita dále upadá.⁵¹

V následujícím období můžeme hovořit o silné polarizaci, kdy SP, nyní již po boku Zelených, stojí výrazně vlevo. V roce 2003 dochází k zásadní změně na poli vládních stran. Úspěšná SVP si vyžádá obměnu v rámci magické formule. Dojedná se změna, díky které SVP získá dva vládní posty a méně úspěšná CVP jeden post ztratí. CVP, stojící tradičně ve středu škály a FDP stojící mírně vpravo, se poučily ze svých propadů a radikálního nárůstu popularity pravicové SVP a posunuly se ze svých pozic mírně vpravo. V roce 2007 vstupuje na pole stranického systému Švýcarska nová partaj, Zelení

---

⁴⁹ LADNER, Andreas. *Das Schweizer Parteiensystem in Bewegung*. Die Parteiensysteme Westeuropas. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2006, s. 7.

⁵⁰ LADNER, Andreas. *Das Schweizer Parteiensystem in Bewegung*. Die Parteiensysteme Westeuropas. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2006, s. 16.

⁵¹ LADNER, Andreas. *Das Schweizer Parteiensystem in Bewegung*. Die Parteiensysteme Westeuropas. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2006.

liberálové.⁵² Poslední vzniklou stranou, která je součástí této práce, je BDP, která se na spolkové úrovni spojila až na sklonku roku 2008.^{53 54}

1.5. Stav po roce 2000

Švýcarský stranický systém, je systém více stran, ve kterém se o vládu dělí čtyři strany za koexistence opozice, je vysoce fragmentovaný.⁵⁵ V zemi s počtem 5 260 000 oprávněných voličů (k roku 2015),⁵⁶ se vyskytuje na 5000 lokálních stran, 180 kantonálních stran a 14 stran fungujících na spolkové úrovni.⁵⁷ Přes svou vysokou míru fragmentace je ovšem stranický systém díky konsociačním principům stabilní. Na spolkové úrovni chybí silné antisystémové strany.⁵⁸ Dle švýcarského politologa Andrease Ladnera se jedná o stranický systém tripolární, nikoliv bipolární. Argumentuje současnými trendy, kdy na levé straně stojí jasně SP, ve středu se nachází CVP a napravo FDP a SVP.⁵⁹

Švýcarští voliči jsou dle Ladnera spíše středoví, zatímco politické strany se ukotvují na pravolevé škále více vlevo či vpravo. Politické strany své voliče, dle teorie o centrifugalitě a centripetalitě stran, táhnou svými programy pak více doleva či doprava.⁶⁰ Příkladem CVP vede dostředivou – centripetální politiku, kdy své voliče, kteří mohou být politicky konzervativnější, katolíci atp. táhne ke středu politického spektra. SVP naopak vede

---

⁵² GRÜNLIBERALE PARTEI SCHWEIZ. *Seit 2007 national tätig* [online]. 2018 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.weinfelden.grunliberale.ch/grunliberale.ch/unsere-partei/geschichte.html>

⁵³ BÜHLMANN, Marc; Hohl, Sabine 2018. *Ausgewählte Beiträge zur Schweizer Politik: Gründung und Entwicklung der BDP, 2007 - 2014*. Bern: Année Politique Suisse, Institut für Politikwissenschaft, Universität Bern. www.anneepolitique.swiss, abgerufen am 10.05.2018, s. 3-4.

⁵⁴ LADNER, Andreas. Stabilität und Wandel Von Parteien und Parteiensystemen: Eine Vergleichende Analyse Von Konfliktlinien, Parteien und Parteiensystemen in Den Schweizer Kantonen. Springer-Verlag, 2013.4, s. 35-41.

⁵⁵ KROUPA, Jiří. *Srovnávací politologie*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2017. 155 s. Edice Učebnice Právnické fakulty MU, sv. č. 532. ISBN 978-80-210-8365-3, s. 18-21.

⁵⁶ <https://www.bfs.admin.ch/bfs/de/home/statistiken/politik/abstimmungen/stimmbeteiligung.html>

⁵⁷ LADNER, Andreas. *Das Schweizer Parteiensystem in Bewegung*. Die Parteiensysteme Westeuropas. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2006, s. 2.

⁵⁸ LADNER, Andreas. *Das Schweizer Parteiensystem in Bewegung*. Die Parteiensysteme Westeuropas. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2006, s. 12.

⁵⁹ LONGCHAMP, Claude. *Hin zur Tripolarität im Parteiensystem der Schweiz: eine Erstanalyse der Nationalratswahlen vom 22. Oktober 1995*. GfS-Forschungsinstitut, 1995, s. 31-34.

⁶⁰ COX, Gary W. Centripetal and centrifugal incentives in electoral systems. *American Journal of Political Science*, 1990, 903-935.

politiku odstředivou – centrifugální, kdy své politicky voliče táhne hluboko do pravé strany politického spektra.

Zajímavostí stranického systému je porovnání pozic FDP a CVP. CVP jako strana patří do rodiny křesťansko-demokratických, popř. konzervativních stran, sama sebe umísťuje do středu politického spektra. Naopak FDP, patří do rodiny liberálních stran, se považuje za stranu pravicovou. Můžeme zde tedy hovořit o jakémsi paradoxu, kdy konzervativnější strana je stranou levicovější než strana liberální.^{61 62}

Od roku 2003 neproběhla žádná hloubková analýza programatiky švýcarských politických stran, a tak není možné porovnat jejich současné pozice s předcházejícím vývojem, ani mezi sebou.⁶³

O toto porovnání se nyní pokusíme v další kapitole.

1.6. Parlamentní volby 2015

Švýcarské parlamentní volby 2015 se uskutečnily 18. října 2015 a kandidátní listiny odevzdalo celkem 18 politických subjektů. Do Národní rady usedlo celkem 12 subjektů, z nichž 5 získalo pod 4 % hlasů, a tedy nebudou součástí této komparace.⁶⁴ Jedná se o strany *Partei der Arbeit der Schweiz* (PdA), která získala 1 mandát, *Evangelische Volkspartei der Schweiz* (EVP), která získala 2 mandáty, *Mouvement citoyens genevois* (MCG) která získala 1 mandát a partaj *Lega dei Ticinesi* (Lega), která získala 2 mandáty. Společně obdržely tyto strany jen 3,8 % odevzdaných hlasů.

---

⁶¹ LADNER, Andreas. *Das Schweizer Parteiensystem in Bewegung*. Die Parteiensysteme Westeuropas. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2006, s. 12-17.

⁶² HLOUŠEK, Vít a Lubomír KOPEČEK. *Politické strany: Původ, ideologie a transformace politických stran v západní a střední Evropě*. Praha: Grada Publishing, 2010, 320 s. ISBN 978-80-247-3192-6. s.16

⁶³ LADNER, Andreas. *Das Schweizer Parteiensystem in Bewegung*. Die Parteiensysteme Westeuropas. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2006, s. 17.

⁶⁴ Nationalratswahlen: Eingereichte Listen nach Parteien: 1971-2015. <https://www.bfs.admin.ch/> [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://www.bfs.admin.ch/bfs/de/home/statistiken/politik/wahlen/nationalratswahlen.assetdetail.239560.html>.

Strany, které jsou předmětem této komparace, jmenovitě SVP, SP, FDP, CVP, GPS, GLP a BDP, obdržely celkem 194 mandátů a 92 % hlasů.⁶⁵ V tabulce č.1 jsou uvedeny procentuální zisky politických stran z voleb 2011 a 2015 a jejich mezivolební nárůst, případně pokles. Rozdíl mezi volebními zisky z voleb 2011 a 2015 mohou sloužit jako pomocný ukazatel současného trendu mezi švýcarskými voliči.⁶⁶

2. Analýza stranických programů

V této kapitole se bude práce věnovat hloubkové analýze jednotlivých politických programů výše uvedených sedmi významných švýcarských parlamentních stran, které kandidovaly do dolní komory parlamentu ve volbách 2015. Je nutno zmínit, že programy se mezi sebou odlišovaly nejen obsahem, ale zcela zásadně i formou, vzhledem a dostupností. Zatímco strany jako SVP nebo FDP disponovaly rozsáhlými texty, které pokrývaly všechny zásadní oblasti, jichž se politika na spolkové úrovni týká, jiné strany, jako například obě strany zelené, nebo socialisté, pojaly své programy spíše jednostranně a akcentovaly zejména témata, kterými se od ostatních stran diferencují. Programy SP a CVP je možné označit v porovnání s programy SVP a FDP za velice stručné. Program BDP by se počtem stran dal zařadit po bok SP a CVP, ale vzhledem k absenci rozsáhlých grafických příloh na úkor textu to není možné.

---

⁶⁵ Nationalratswahlen: Stärke der Parteien. <https://www.bfs.admin.ch/> [online]. 2015 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://www.bfs.admin.ch/bfs/de/home/statistiken/politik/wahlen/nationalratswahlen.assetdetail.217191.html>.

⁶⁶ Viz příloha č. 2.

2.1. Obecná analýza programů a pozic

Program nejúspěšnější SVP, pojmenován jako „*Partají program 2015-2019*“ obsahuje dvaadvacet podtitulů a oplývá bohatým grafickým doprovodem, v některých částech připomíná spíše komiks. Čtenáře provádí na 97 stranách programu bernský salašnický pes Willy. Celý text je psán velice přímou a rozhodnou formou. SVP se na svém webu, ani ve svém programu nezmiňuje o pozici na politickém spektru. Označuje se za stranu střední třídy.

Druzí sociální demokraté předkládají stručný dvanáctistránkový program doplněný o pro oko příjemné grafické přílohy. Zabarvený do stranické červené prezentuje deset hlavních bodů, na které se ve své předvolební kampani zaměřili. Ve svém volebním programu vycházejí ze svého hlavního stranického programu, který vydali o tři roky dříve. Ten čítá šedesát šest stran, je velice obsáhlý a udává nový směr progresivní sociální demokracie v moderním Švýcarsku bojujícím s příliš rychlými změnami dnešní doby, změnou klimatu, světovou hospodářskou krizí nebo evropskou integrací. Hlavním motem jejich partajního programu je sociální spravedlnost a vyzdvihování práv většiny.

Volební program pro volby 2015 socialisté nazvali: „*Spravedlivé platy, dostupné bydlení, jisté důchody*“. V úvodu svého programu se vymezují jakožto protiváha k nacionálně-konzervativnímu Švýcarsku (které představuje např. SVP). Jejich cíli jsou otevřené, solidární a spravedlivé Švýcarsko, které je spolehlivé a otevřené spolupráci s Evropskou unií. Hovoří o humanitární tradici. Za velice důležitý označují soubor Švýcarska, které se bojí se Švýcarským otevřeným, které se nebojí.⁶⁷ ⁶⁸ Již z názvu strany vychází, že je strana socialistická a tedy levicová. Svoji „levicovost“ ovšem v programu ani na webových stránkách konkrétně nejmenují.

---

⁶⁷ SOZIALDEMOKRATISCHE PARTEI DER SCHWEIZ. *FAIRE LÖHNE - BEZALHLBARER WOHNRAUM - SICHERE RENTEN: Wahlplattform 2015*. 2015.

⁶⁸ SOZIALDEMOKRATISCHE PARTEI DER SCHWEIZ. *Parteiprogramm: Für eine sozial-ökologische Wirtschaftsdemokratie*. Lausanne, 2010, 62 s.

Program švýcarské svobodně liberální strany, v pořadí třetí nejúspěšnější strany, nebyl k dispozici na internetu, byl ovšem na vyžádání zaslán e-mailem. Jedná se o přehledný dvaadvacetistránkový volební manifest ve stranické modré barvě, který v úvodu představuje čtrnáct hlavních témat, na které se zaměřuje. Dále bylo k dispozici dalších 17 konkrétních programových prohlášení v jednotlivých oblastech od sociální politiky po migraci na jejich webových stránkách, na které jsem byla ze strany FDP odkázána v případě nedostačujícího pokrytí dané problematiky celonárodním programem. Zatímco celonárodní program je psán formou jednoduššího textu spíše jako manifest strany, konkrétní programová prohlášení vznášejí požadavky v bodech. Označují se za záruku schopnosti, jelikož FDP po léta Švýcarsko budovala. Hlavními myšlenkami liberálů jsou boj za osobní svobodu, vzdělání pro každého, kdo se snaží a je pracovitý, chtějí sjednotit rodinu, práci a práci pro společnost. Průmysl má být pro každého – není to jen samostatný stranou stojící kolos, ale pracovní příležitosti a blahobyt, díky kterému bojujeme s krizí. Ani FDP se konkrétně k pravolevému zaměření nevyjadřuje. Hlásí se k liberalismu a z publikace *Hodnoty, historie a organizace strany* je zřejmé její ukotvení na pravé straně škály.⁶⁹

Program čtvrté nejúspěšnější strany, strany křesťanských demokratů je koncipován jako čtyřicetistránková brožura, plná obrázků, psaná z většiny v bodech, na jejímž konci je dokonce portrétová příloha s fotografiemi členů. V programu je mnoho fotografií dětí. Barvou CVP je oranžová, která provází celým programem. CVP se sama nazývá stranou „středu“. Oproti FDP, nebo sociálním demokratům nezacházejí při vysvětlování postupů při dosahování svých cílů příliš hluboko. Jedná se částečně spíše o seznam slibů a výčet již dosažených úspěchů. Hlavním mottem CVP je heslo: „V zájmu střední třídy, v zájmu našeho Švýcarska!“ V úvodu hovoří CVP o svém postavení na politické scéně, kde často figuruje jako smířitelka mezi levicí a pravicí. Sama se nechce ocitat v žádném extrému a považuje se za nositelku odkazu předchozích švýcarských generací. Za nejzásadnější považuje střední třídu, která

---

⁶⁹ FDP. DIE LIBERALEN. *Werte, Geschichte und Organisation der Partei*. Bern, 2016.

Švýcarsko takřka symbolizuje. Hlavními hodnotami Švýcarů jsou podle CVP zodpovědnost, vyrovnanost a respekt. CVP je hrdá na Švýcarsko.

Pátá nejúspěšnější strana, švýcarští Zelení, mají program dlouhý dvacet pět stran. Jedná se o černo-bílý, akademickou formou psaný program bez grafických příloh a nadbytečných barev. Uvozuje ho pětibodová osnova dále rozpracovaná do pododrážek. Ve svých pěti hlavních bodech řeší zejména životní prostředí, kvalitu života, lidská práva, společenské hodnoty, rovnost a spravedlnost. Pozici na politickém spektru neřeší, akcentují pouze své environmentalistické zaměření.

Šestá strana v pořadí úspěšnosti ve volbách je strana Zelených liberálů. Vzhledem k absenci celostátního programu k volbám 2015 bude analýze podroben kantonální program zelených liberálů strany v hlavním městě Bernu. Odlišnosti v programech jednotlivých kantonů spočívají v řešení lokálních otázek, na webových stránkách *Grünliberale – Bern* ovšem existuje i rubrika, věnující se čistě celokantonálním (nikoliv jen městským) a národním otázkám. V této rubrice lze dohledat i celostátní manifesty strany k některým otázkám, které ovšem pocházejí z různého časového rozpětí (2009-2017), které neodpovídá časovému schématu této práce. Z této rubriky budeme pro analýzu čerpat. Program je specifický svou elektronickou podobou, kterou místy doplňuje *Parteipapier* k danému tématu.⁷⁰ Hned v záhlaví se Zelení liberálové vymezují proti, dle jejich slov, „zastaralému“ politickému pravo-levému dělení. Chtějí tzv. dělat politiku pro její celistvost, nechtějí sledovat své vlastní zájmy a věří, že blahobyt, pokrok a dobré životní prostředí se dají ukotvit do právního státu. Z tohoto výroku je možné usoudit, že zastávají středovou pozici.

Poslední stranou, která překročila prací stanovenou 4% hranici je švýcarská občanskodemokratická strana. Stejně jako strana zelených mají vzhledově velmi jednoduchý program okleštěný o jakoukoliv nadbytečnou grafiku. Program má celkem osmnáct stran a je dělený do patnácti významných bodů.⁷¹ V úvodu stejně jako

---

⁷⁰Themen. *Grünliberale: Kanton Bern* [online]. [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: <https://be.grunliberale.ch/themen.html>.

⁷¹ BÜRGERLICH-DEMOKRATISCHE PARTEI SCHWEIZ. *Programm BDP Schweiz 2015 - 2019: Bürgerlich-Demokratische Partei Schweiz*. 2015, 18 s.

křesťanští demokraté, předkládají seznam úspěchů z předchozího volebního období, mezi nimiž je postupný odchod od atomové energie, důchodová reforma 2020 nebo odstranění tzv. *trestu sezdaných*.⁷² BDP se označuje za moderní stranu čerpající z atraktivních témat levice i pravice, jedná se o stranu středovou.⁷³

2.2. Analýza kategorií komparace

2.2.1. Vnější vztahy

Jako první byl stanoven okruh s názvem *vnější vztahy*. Jedná se o oblast, která má za cíl pokrýt problematiku zahraničních vztahů a bezpečnosti. Podkategorie stanovené v této oblasti jsou *armáda* a *Evropská unie*. V rámci uchopení těchto dvou témat na pravolevém spektru bude pro tuto studii platit, že pacifismus a jakkoliv omezující, regulující nebo redukční přístup vůči armádě je levicový. Toto tvrzení je založené na teorii o moderní levici, která se definuje jako antimilitaristická.⁷⁴ Strany, které se střetnou s tímto názorovým proudem, nebo se mu budou podobat, budou v tabulce označeny pod značkou [L]. Pravice bude naopak zastávat posílení armády, její bojeschopnosti, zvýšení finančních prostředků na její chod a modernizaci.⁷⁵ Strany, jejichž programy se budou přibližovat nebo krýt s tímto názorovým proudem, budou označeny značkou [P]. Strany, které se k problematice nebudou vyjadřovat, nebo nebudou vyžadovat ani demilitarizaci, ani zvýšení její konkurenceschopnosti, budou označeny jako neutrální, značkou [N].

Druhou kategorií v okruhu *vnější vztahy* je Evropská unie. Zde bude komparace považovat integrační tendence, sblížení a posílení vztahů s Evropskou unií za levicový přístup. Strany, které se s výše uvedeným ztotožňují, nebo se jejich myšlenky těmito výroky podobají, budou označeny za levicové [L]. Strany, které naopak odmítají další sblížení s EU, sympatizují s přísnějšími opatřeními v otázce ochrany hranic a nesouhlasí

---

⁷² Nebo také manželská daň, fenomén ve Švýcarsku, který danil sezdané páry. Bylo tedy pro pár výhodnější, do manželství nevstoupit.

⁷³ *Die BDP - eine moderne und innovative Partei* [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.bdp.info/schweiz/de/partei/>.

⁷⁴ GOSSE, Van. *Rethinking the New Left: An Interpretative History*. Springer, 2016.s. 27-29.

⁷⁵ WODAK, Ruth; MRAL, Brigitte; KHOSRAVINIK, Majid (ed.). *Right-wing populism in Europe: Politics and discourse*. A&C Black, 2013, s. 235-250.

s bilaterálními dohodami s EU omezující švýcarský trh, budou označeny za pravicové, [P]. Strany, které se k problematice nevyjadřují, nebo jim vyhovuje současný stav, budou označeny jako neutrální, [N].⁷⁶

2.2.1.1. Armáda

SVP považuje bezpečnost za základní předpoklad pro svobodu, nezávislost a prosperitu. Spolehlivé milice garantují bezpečnost i v časech krize a jsou nejlepším řešením pro Švýcarsko. SVP zmiňuje války, které i přes mír slibovaný Evropskou unií pustoší oblasti vzdálené od Švýcarska jen několik málo hodin letadlem. Teroristické útoky jsou v dnešní době možné kdekoliv a kdykoliv, a proto je třeba být připraveni. SVP se chce zasadit o dostatečnou personální a finanční podporu švýcarské miliční armády, kterou mají zajišťovat (nejspíše i symbolizovat) nezávislost, svoboda a jistoty.

SP se k problematice armády nevyjadřuje.

FDP stojí za zachováním současné formy branné povinnosti. Švýcarská armáda musí disponovat alespoň 100 000 branci. Navrhuje roční financování armády ve výši 5. miliard švýcarských franků (cca 0,75 % HDP). Dále stojí za nákupem nových letounů k ochraně vzdušného prostoru. Propaguje soběstačnost Švýcarska v oblasti zbrojení, získání know-how a nových pracovních míst. Armáda má ochraňovat Švýcarsko i na kybernetické úrovni a starat se o její bezpečnost.⁷⁷

CVP se konkrétně k armádě nevyjadřuje. Hovoří o intoleranci násilí, o ochraně dětí a mladistvých a o mezinárodní spolupráci v otázce bezpečnosti.⁷⁸

Zelení se k armádě vyjadřují stručně. Požadují její zmenšení a zabránění nákupu nového bojového letounu.

---

⁷⁶ KAI, Arzheimer. Protest, neo-liberalism or anti-immigrant sentiment: What motivates the voters of the extreme right in Western Europe?. *Zeitschrift für vergleichende Politikwissenschaft*, 2008, 2.2: 173.

⁷⁷ FDP.DIE LIBERALEN. *Die Positionen der FDP.Die Liberalen*. 2015, s. 28-30.

⁷⁸ CHRISTLICHDEMOKRATISCHE VOLKSPARTEI. *Die Schweiz - unsere Familie!: Wahlprogramm 2015 der CVP Schweiz*. 2015, s. 18-19.

Zelení liberálové uznávají potřebu státu na vojenskou soběstačnost a přiklání se k variantě finančně efektivní miliční armádě. Je ovšem potřeba armádu adaptovat na potřeby dnešního světa. Jmenovat můžeme kybernetická rizika, terorismus nebo ochranu ohrožených infrastruktur, či zásahy na subsidiární úrovni, např. zásahy při přírodních pohromách v konkrétních oblastech Švýcarska. Strana prosazuje brannou povinnost pro obě pohlaví, dále volnou možnost rozhodování, ve které oblasti ochrany země, se chce bránc věnovat, vše kompatibilně se vzděláním, zaměstnáním a rodinou.^{79 80}

BDP jasně stojí za zachováním a dalším využíváním armády. Souhlasí s dalšími zahraničními misemi a vybízí ke spolupráci s ostatními bezpečnostními složkami v rámci Švýcarska, jako je např. policie, hraniční stráž, zpravodajství atp. Proti kriminalitě musí být konsekventně bojováno. Je třeba se bránit i proti kybernetickým útokům. Armáda musí být bojeschopná, jelikož se v budoucnu nedá vyloučit potřeba jejího nasazení. Její jednotky by se měly účastnit mírových misí. Veškeré zásahy armády se smí pohybovat jen v rámci švýcarské neutrality. Vstup do jakékoliv obranné mezinárodní organizace je vyloučen.

2.2.1.2. Evropská unie

SVP, dle svého vyjádření, bojuje s „plížícím se“ vstupem do EU.⁸¹

SP hovoří o otevřené spolupráci s EU, dále se k problematice nevyjadřuje.⁸²

Dle FDP potřebuje Švýcarsko silné a stabilní vztahy s Evropskou unií bilaterálními cestami, jako tomu je doposud. Díky nezávislosti a tomu, že Švýcarsko není členem EU otevírá svůj trh světu a je pro něj snazší exportovat své produkty.⁸³ Dále ovšem

---

⁷⁹ *Dienstpflicht erfüllen* [online]. 2018 [cit. 2018-05-11]. Dostupné z: <https://www.ch.ch/de/dienstpflicht-erfuellen/>

⁸⁰ Grundrechte schützen, Sicherheit gewährleisten. *Grünliberale: Kanton Bern* [online]. [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: <https://be.grunliberale.ch/themen/sicherheitspolitik.html>.

⁸¹ SCHWEIZERISCHE VOLKSPARTEI. *SVP - die Partei für die Schweiz: Parteiprogramm der Schweizerischen Volkspartei 2015 bis 2019*. Bern, 2015, s. 4.

⁸² SOZIALDEMOKRATISCHE PARTEI DER SCHWEIZ. *FAIRE LÖHNE - BEZALHLBARER WOHNRAUM - SICHERE RENTEN: Wahlplattform 2015*. 2015; s. 5.

⁸³ FDP.DIE LIBERALEN. *Die Positionen der FDP.Die Liberalen*. 2015, s. 1-3.

FDP uvádí jako cíle zavedení omezení na produkci oxidu uhličitého srovnatelných s evropskými standardy, zavedení emisních stropů pro domácnosti a sjednocení s omezeními v rámci EU a integraci Švýcarska do vnitřního trhu s energiemi EU.⁸⁴

CVP stojí za bilaterální cestou vztahů s Evropskou unií, jelikož je to pro švýcarskou ekonomiku zcela zásadní. Vstup do EU je pro CVP vyloučený.⁸⁵

Zelení chtějí spolupracovat s EU pomocí bilaterálních dohod na řešení migrační krize. podporují program Erasmus+. Chtějí pokračovat ve spolupráci Švýcarska na evropských projektech v oblastech vědy a kultury, např. v oblasti filmu. Dále se k otázce EU nevyjadřují.⁸⁶

V rámci vztahů s EU navrhuje Zelení liberálové zachovat kontakt na bázi bilaterálních smluv, oceňují práci EU v oblastech rozšiřování míru a těší se na další spolupráci. O přístupu k EU se text nezmiňuje.⁸⁷

Vztah k Evropě je dle BDP velkého významu. BDP odmítá přístup Švýcarska k Evropské unii, ale zároveň si nepřeje izolaci. BDP podporuje bilaterální cestu a stojí za volným pohybem osob.⁸⁸ Evropská unie může bez Švýcarska existovat, Švýcarsko bez Evropské unie dnes již však ne. Švýcarsko se ve vztahu s EU musí zasazovat zejména o vlastní výhody. Cílem evropské politiky musí být udržení pořádku a míru na kontinentu, který umožňuje i Švýcarsku dále růst.

Shrnutí

Z výše uvedeného vyplývá, že SP a CVP armádu neřeší. Zelení liberálové sice navrhuje změny, ale nejedná se o změny, které by je posouvali vzhledem k uvedeným měřítkům

---

⁸⁴ Tamtéž, s. 26-27.

⁸⁵ CHRISTLICHDEMOKRATISCHE VOLKSPARTEI. *Die Schweiz - unsere Familie!: Wahlprogramm 2015 der CVP Schweiz*. 2015, s. 10.

⁸⁶ GRÜNE PARTEI SCHWEIZ. *Zukunft gestalten - grün wählen: Wahlplattform 2015*. Bern, 2015, 25 s. Dostupné také z: www.gruene.ch, s. 21-23.

⁸⁷ Humanitäre Tradition schützen. *Grünliberale: Kanton Bern* [online]. [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: https://be.grunliberale.ch/themen/migration_integration.html

⁸⁸ BÜRGERLICH-DEMOKRATISCHE PARTEI SCHWEIZ. *Programm BDP Schweiz 2015 - 2019: Bürgerlich-Demokratische Partei Schweiz*. 2015, s. 3.

nalevo či napravo. Zelení jasně hovoří o zmenšení armády. SVP, FDP a BDP naopak o zvýšení výdajů, inovacích a dalším využití. Na politické škále je tedy možné umístit GSP doleva, GLP, SP, CVP na neutrální střed a SVP, FDP a BDP napravo.

Z pozic stran k otázce vztahu s Evropskou unií vychází v celku jasný homogenní postoj odmítnutí vstupu do EU. Kromě SP, která se k problematice nevyjadřuje a SVP, která se ve svém programu vyjadřuje stručně odmítavě, se všechny strany víceméně shodují na bilaterálním postupu a udržení dobrých vztahů. U Zelených a FDP je možné pozorovat mírně otevřenější tendenci. Vzhledem k zjednodušeným kritériím je umístíme v tomto bodě doleva. SP, BDP, GLP, CVP označíme jako neutrální a SVP umístíme na pravou stranu spektra.

Tabulka 1

	Kategorie	[L]	[N]	[P]
10	Vnější vztahy			
11	Armáda	GSP	GLP, SP, CVP	SVP, FDP, BDP
12	Evropská integrace	GSP, FDP	SP, BDP, GLP, CVP	SVP

2.2.2. Politický systém

Dalším okruhem komparace je *politický systém*, do nějž zařadíme podkategorie *centralizace* a *byrokracie a státní moc*. Centralizace bude považována za levicový mechanismus umožňující z ekonomického hlediska přerozdělování. Naopak decentralizaci bude práce považovat za pravicový prvek, který mechanismy přerozdělování ztěžuje a podporuje svobodný trh. Zvýšená míra byrokracie a státní moci bude považována za levicový prvek, opět z důvodu snazšího přístupu k přerozdělovacím mechanismům. Nízká míra byrokracie a státní moci je považována za důležitý princip volného trhu, ekonomické svobody, tedy principy, kterými se vyznačují pravicové politiky. Strany, které budou sympatizovat s vyšší mírou centralizace a byrokratizace budou označeny jako levicové, [L]. strany, jejichž programy se k problematice nebudou vyjadřovat, nebo se jejich pozice bude krýt se současným stavem, budou označeny jako neutrální, [N]. strany, které budou bojovat za snížení míry byrokratizace a zvýšení míry

decentralizace, nebudou budou s těmito alespoň sympatizovat, budou označeny jako pravicové, [P].⁸⁹

2.2.2.1. Centralizace

SVP tvrdí, že ostatní strany snižují míru federalismu země a zvyšuje její centralizaci. SVP proti tomuto bojuje a hájí práva občanů na co nevyšší decentralizaci.⁹⁰

SP se k centralizaci v programu nevyjadřuje.

FDP považuje slábnoucí federalismus a rostoucí centralizaci za riziko pro Švýcarsko.⁹¹

CVP podporuje decentralizaci, k té má sloužit spolehlivá dopravní infrastruktura.⁹²

Zelení se k centralizaci nevyjadřují. Hovoří pouze o podpoře horských regionů.⁹³

GLP souhlasí se švýcarským modelem přímé demokracie a federalismu, jakožto státním zřízením, které nejlépe reflektuje potřeby různorodé švýcarské společnosti.⁹⁴

Dle BDP je potřeba pečovat o kulturně-hospodářská centra napříč zemí, která nabízejí pracovní místa, bují v nich trh a nabízejí kulturní vyžití. Centra mají být dopravně dobře propojena s periferií.⁹⁵

---

⁸⁹ NOVÁK, Miroslav. Bibliografická reference: Novák, Miroslav, „Decentralizace politických stran ve Švýcarsku: vzor pro Evropskou unii?“, in: Kotábová, V., Říchová, B., B. Plechanová (eds.), *Institucionalizace a decentralizace v Evropské unii*, IPS FSV UK, Praha 2006, s. 138-151, ISBN: 80-239-6981-1 Decentralizace politických stran ve Švýcarsku: vzor pro Evropskou unii?.

⁹⁰ SCHWEIZERISCHE VOLKSPARTEI. *SVP - die Partei für die Schweiz: Parteiprogramm der Schweizerischen Volkspartei 2015 bis 2019*. Bern, 2015, s. 9.

⁹¹ FDP.DIE LIBERALEN. *Die Positionen der FDP. Die Liberalen*. 2015, s. 2.

⁹² CHRISTLICHDEMOKRATISCHE VOLKSPARTEI. *Die Schweiz - unsere Familie!: Wahlprogramm 2015 der CVP Schweiz*. 2015, s. 13-14.

⁹³ GRÜNE PARTEI SCHWEIZ. *Zukunft gestalten - grün wählen: Wahlplattform 2015*. Bern, 2015, 25 s. Dostupné také z: www.gruene.ch, s. 10.

⁹⁴ *Moderner Rechtsstaat und direkte Demokratie. Grünliberale: Kanton Bern* [online]. [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: https://be.grunliberale.ch/themen/demokratie_staet.html

⁹⁵ BÜRGERLICH-DEMOKRATISCHE PARTEI SCHWEIZ. *Programm BDP Schweiz 2015 - 2019: Bürgerlich-Demokratische Partei Schweiz*. 2015, s. 17.

2.2.2.2. Byrokracie

SVP v tomto podtitulu upozorňuje na rostoucí státní správu, jejíž výdaje se od roku 1990 zvýšily dvojnásobně. Dle lidovců je potřeba tento růst zastavit. Na drahou státní správu doplácí dle SVP nejhůře vždy střední třída.⁹⁶

SP o byrokracii nebo sílící byrokratizaci ve svém programu nehovoří. Hovoří však o zavádění kvót, kontrol a daní, tudíž nových státních orgánů, a tedy nepřímo o zvýšení míry byrokratizace.⁹⁷

FDP stojí za principem zodpovědnosti na místo regulací. Občan má mít právo na srozumitelné, jednoduché a efektivní zákony. Má být nastaven jednodušší způsob vyplácení mezd a zjednodušení stavební administrativy harmonizací stavebních pojmů. Snížení státních výdajů o 2.5 miliardy franků.⁹⁸

CVP se hlásí k snižování byrokracie ve všech odvětvích. Například u pojištění, cla, v oblasti zakládání živností, stavebních předpisů, zemědělství a u všech druhů získávání povolení, dále u norem a zákonů. K zjednodušení by mohl sloužit přechod k elektronickým řešením. Zasadují se o přívětivý daňový systém.⁹⁹

Zelení se k byrokracii přímo nevyjadřují. V jejich návrzích je ovšem zavedení kvót, regulací, nových daní a jiných institucí, které simultánně zvyšují míru byrokratizace.¹⁰⁰

Zelení liberálové zastávají názor, že podnikání má být ukotveno ve smysluplném právním rámci a nemá být zatíženo zbytečnou byrokracií, která mu přitěžuje. Za klíčový považují inovace a pokrok, zároveň apelují na etické a ekologicky zodpovědné

---

⁹⁶ SCHWEIZERISCHE VOLKSPARTEI. *SVP - die Partei für die Schweiz: Parteiprogramm der Schweizerischen Volkspartei 2015 bis 2019*. Bern, 2015, s. 22-25.

⁹⁷ SOZIALDEMOKRATISCHE PARTEI DER SCHWEIZ. *FAIRE LÖHNE - BEZALHLBARER WOHNRAUM - SICHERE RENTEN: Wahlplattform 2015*. 2015, s. 7-12.

⁹⁸ FDP.DIE LIBERALEN. *Die Positionen der FDP. Die Liberalen*. 2015, s. 10-12.

⁹⁹ CHRISTLICHDEMOKRATISCHE VOLKSPARTEI. *Die Schweiz - unsere Familie!: Wahlprogramm 2015 der CVP Schweiz*. 2015, s. 10-11.

¹⁰⁰ GRÜNE PARTEI SCHWEIZ. *Zukunft gestalten - grün wählen: Wahlplattform 2015*. Bern, 2015, 25 s. Dostupné také z: www.gruene.ch, s. 17-20.

jednání.¹⁰¹ Na druhou stranu se zasazují pro ochranu tohoto životního prostředí, která má být docílena přísnějšími kvótami a kontrolami např. v zemědělství.¹⁰² Jsou tedy proti byrokratizaci, ale zároveň chtějí zavádět státní kontrolní orgány v otázkách ekologie.

BDP stojí konsekventně proti novým daním a odvodům. Cílem by měly být co nejnižší daně a dobré rámcové podmínky pro hospodářství. Žádoucí je snížit státní dluh a rozhodně jej dále nenavyšovat. Občanští demokraté mají motto „*dluhy dneška jsou daněmi zítřka*“. Vysvětlují, že navyšování státního dluhu nevhodnými, i když zdánlivě sociálními opatřeními, je paradoxně nesociální.¹⁰³

Shrnutí

V kategorii *centralizace* neexistuje strana, která by přímo, či nepřímo propagovala zvýšení míry centralizace. SP a Zelení se k problematice nevyjadřují, náleží jim tedy [N]. Zelení liberálové pouze souhlasí se stávající situací, neuvádí, že by docházelo ke zvyšování míry centralizace. Díky tomu jsou také označeni za neutrální, [N]. BDP a CVP hovoří o pečování o decentralizaci a její rozvoj. FDP a SVP ovšem přímo upozornění na riziko sílící centralizace. Pro tento výzkum ovšem všechny čtyři strany zařadíme na škále napravo, [P].

K byrokracii mají tedy, ač nepřímo, kladný vztah SP a Zelení. Zařadíme je na škále vlevo, [L]. Sporný vztah k byrokracii mají Zelení liberálové, kteří chtějí míru byrokratizace snížit, zároveň hovoří o zavádění dalších byrokratizačních mechanismů. Vzhledem k tomu je zařadíme na škálu jako neutrální, [N]. SVP, FDP, CVP a BDP zvyšování míry byrokratizace odmítají, proto je zařadíme napravo, [P].

---

¹⁰¹ Liberale Wirtschaftspolitik als Erfolgsmodell. *Grünliberale: Kanton Bern* [online]. [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: <https://be.grunliberale.ch/themen/wirtschaft.html>.

¹⁰² Lebensgrundlagen und Biodiversität verbessern. *Grünliberale: Kanton Bern* [online]. [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: https://be.grunliberale.ch/themen/natur_umwelt.html.

¹⁰³ BÜRGERLICH-DEMOKRATISCHE PARTEI SCHWEIZ. *Programm BDP Schweiz 2015 - 2019: Bürgerlich-Demokratische Partei Schweiz*. 2015, s. 13.

Tabulka 2

	Kategorie	[L]	[N]	[P]
20	Politický systém			
21	Centralizace	-	GSP, GLP, SP, CVP	SVP, FDP, BDP, CVP
22	Byrokracie	SP, GSP	GLP	SVP, FDP, BDP, CVP

2.2.3. Ekonomika

V tematickém okruhu *ekonomika* jsou stanoveny čtyři podkategorie. Jsou jimi *regulace volného trhu*, *infrastruktura pro posílení ekonomiky* a *řízená ekonomika*. Regulace volného trhu jsou tradičním aspektem sociální, levicové politiky. V první podkategorii bude platit, vyjadřuje-li se politická strana k regulacím volného trhu otevřeně, kladně, navrhuje je a souhlasí s nimi, bude označena za levicovou, [L]. nebude-li se program strany k problematice vyjadřovat, nebo se bude v tomto bodě navzájem vylučovat, bude označen za neutrální, [N]. Bude-li program proti regulacím trhu, bude v tomto bodě označen za pravicový, [P].

Podkategorie *infrastruktura pro posílení ekonomiky* do sebe zahrnuje zejména rozvoj dopravní infrastruktury ve prospěch ekonomického růstu dále např. rozvoj telekomunikací, Bude-li program nesouhlasit s rozvojem infrastruktury, nebo naopak propagovat její degradaci na úkor ekonomického růstu, bude označen za levicový, [L]. Nebude-li se program k infrastruktuře vyjadřovat, nebo nebude v tomto bodě navrhopat žádné zásadní změny, popř. bude pouze navazovat na strategii předchozí vlády, bude označen za neutrální, [N]. Bude-li program pobízet k dalšímu infrastrukturálnímu rozvoji ve prospěch ekonomiky, bude označen za pravicový, [P].

V poslední podkategorii této sekce bude komparován úhel pohledu na řízenou ekonomiku. Řízená ekonomika je mechanismus související s centralizací, přerozdělováním a dalšími tradičně levicovými způsoby vlády. V případě, že se program bude stavět otevřeně k řízené ekonomice, nebo ji bude ve svém programu jakkoli propagovat, bude označen za levicový, [L]. V případě, že se k problematice řízené

ekonomiky nijak vyjadřovat nebude, bude označen za neutrální, [N]. V případě, že bude program řízenou ekonomiku odsuzovat, či bude propagovat subsidiární mechanismy, bude označen za pravicový, [P].¹⁰⁴

2.2.3.1. Regulace volného trhu

SVP bojuje za svobodu podnikání a proti stále nově vznikajícím zákonům a zákazům, které podnikatele zatěžují. Tendence posledních let je svobodný trh regulovat, energie a transport zdražovat a zvyšovat výdaje na byrokracii. K tomuto bodu se váže grafická příloha psa Willyho močícího na stoh papíru, symbolizující byrokracii.^{105 106}

SP ve svém programu konkrétní postoj k regulaci trhu neuvádí. Navrhuje ovšem zavedení kvót pro sociální bydlení, tzn. regulaci v oblasti trhu s nemovitostmi, burzovní daň, namířenou proti velkým hráčům akciových trhů a regulace v oblasti trhu s pojištěním a energií.¹⁰⁷

FDP slibuje liberalizaci trhu s elektřinou v rámci Švýcarska, nejjednodušší a evropsky nejnižší daň z přidané hodnoty ve výši 6 % (v současnosti činí nejvyšší sazba DPH 7,7 %). Dále odstranění daně z nabytí majetku. FDP důrazně odmítá iniciativy 1:12, minimální mzdy a paušálního danění.¹⁰⁸

CVP se hlásí k *sociálnímu tržnímu hospodářství*. Hospodářský vývoj musí být ve službách všech lidí a nesmí fungovat na úkor slabých nebo životního prostředí. Na spravedlivém, otevřeném a flexibilním pracovním trhu dostanou mladí podnikatelé, zanedbávaní a starší lidé šanci. Malé a střední podniky nesmí být právně srovnávány s velkými podniky. CVP očekává od *daňové reformy podnikání III* zlepšení postavení podnikatelů. Dále si přeje, aby podniky investující do inovací a výzkumu byly daňově

---

¹⁰⁴ BECK, Thorsten, et al. New tools in comparative political economy: The database of political institutions. *The world bank economic review*, 2001, 15.1: 165-176.

¹⁰⁵ Viz příloha č.3.

¹⁰⁶ SCHWEIZERISCHE VOLKSPARTEI. *SVP - die Partei für die Schweiz: Parteiprogramm der Schweizerischen Volkspartei 2015 bis 2019*. Bern, 2015, s. 22.

¹⁰⁷ SOZIALDEMOKRATISCHE PARTEI DER SCHWEIZ. *FAIRE LÖHNE - BEZALHLBARER WOHNRAUM - SICHERE RENTEN: Wahlplattform 2015*. 2015, s. 9.

¹⁰⁸ Systém, kdy nejvyšší možná mzda nemůže přesáhnout dvanáctinásobek nejnižší mzdy.

zvýhodněny. K tzv. *Start-upům* je potřeba mít zvláštní přístup. Jsou naší budoucností a měly by být v prvních letech existence daňově zvýhodněny. Je také potřeba zvýšit popularitu investic do start-upů.¹⁰⁹

Zelení stejně jako SP, neuvádějí nikde ve svém programu konkrétní postoj k regulacím volného trhu. Navrhují ale širokou škálu opatření, která by svými dopady volný trh regulovala. Mezi těmito opatřeními je snížení spotřeby energie, zavedení daně na ropu, zemní plyn, uhlí, uran a další neobnovitelné zdroje, odstup od palmového oleje a dřeva, obecně zezelenání ekonomiky. Dále daňová reforma na základě principu vinného, „kdo znečistí, zaplatí“, zamezení „organizovaného plýtvání“, přednost kvalitě před kvantitou, zavedení „*Zweitwohnungsinitiative*“,¹¹⁰ revize zákona o místním plánování nebo prosazení zvýhodnění produktů malých farmářů.¹¹¹

Liberálně-zelení jsou za odstranění omezení na fungujících trzích, odstranění kartelů a zbytečných privilegií vytvářejících nerovnost. Trh se má regulovat sám a stát do něj má co nejméně zasahovat. Vyzdvihují důležitost tisíců malých a středních švýcarských podniků. Podnikání má být ukotveno ve smysluplném právním rámci a nemá být zatíženo zbytečnou byrokracií, která mu přitěžuje. Za klíčový považují inovace a pokrok, zároveň apelují na etické a ekologicky zodpovědné jednání.¹¹²

BDP stojí konsekventně proti novým daním a odvodům. Cílem by měly být co nejnižší daně a dobré rámcové podmínky pro hospodářství. Žádoucí je snížit státní dluh a rozhodně jej dále nenavýšovat. Občanští demokraté mají motto „*dluhy dneška jsou daněmi zítřka*“. Vysvětlují, že navyšování státního dluhu nevhodnými, i když zdánlivě sociálními opatřeními, je vlastně nesociální. Je potřeba nastolit takové právní

---

¹⁰⁹ CHRISTLICHDEMOKRATISCHE VOLKSPARTEI. *Die Schweiz - unsere Familie!: Wahlprogramm 2015 der CVP Schweiz*. 2015, s. 10-11.

¹¹⁰ Omezení na vlastnění dvou obydlí, nestavět nové byty, aby si je později někdo mohl koupit jako své druhé sídlo.

¹¹¹ GRÜNE PARTEI SCHWEIZ. *Zukunft gestalten - grün wählen: Wahlplattform 2015*. Bern, 2015, 25 s. Dostupné také z: www.gruene.ch, s. 10-16.

¹¹² Liberale Wirtschaftspolitik als Erfolgsmodell. *Grünliberale: Kanton Bern* [online]. [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: <https://be.grunliberale.ch/themen/wirtschaft.html>

prostředí, ve kterém bude co největší podnikatelská svoboda, a to zejména pro střední třídu, která vykazuje zdraví společnosti a trhu.¹¹³

2.2.3.2. Infrastruktura pro posílení ekonomiky

SVP prosazuje zrovnoprávnění silniční se železniční dopravou v oblasti financování, jelikož v předchozích letech byla železniční doprava upřednostňována. Doprava má sloužit k nastolení blahobytu a rozvoje, ne se podřizovat ideologiím. SVP odmítá zvyšování poplatků v silniční dopravě. Zároveň vyžaduje další rozvoj. Odmítá diskriminaci automobilové dopravy a *Mobility-pricing*.¹¹⁴ Je pro vystavění dalšího silničního pruhu v tunelu Gotthard.¹¹⁵

Dle SP zajišťuje mobilita svobodu. Zároveň je však její dopady negativně ovlivňují životní prostředí Švýcarů. Je zapotřebí přistoupit k novému konceptu mobility. Sociální demokraté v rámci inovace dopravy chtějí do budoucna vybudovat kvalitní síť pro pěší a cyklisty, aby svým voličům umožnili život ve zdravějším prostředí, plným mezilidských střetů, bez dopravní zácpy a spěchu v tramvajích.¹¹⁶

FDP slibují vylepšení železniční sítě za cílem propojení. V rámci silniční dopravy investice do infrastruktury aglomerací a rychlé dokončení mezinárodní silniční sítě. V letecké dopravě posílení pozice tuzemských letišť na mezinárodním poli, žádné další poplatky v oblasti letecké infrastruktury, lepší podmínky pro přepravce zboží a v oblasti telekomunikací zlepšení podmínek pro výstavbu pevné a mobilní telekomunikační sítě.¹¹⁷

CVP se k infrastruktuře vyjadřuje stručně. Slibuje spolehlivou dopravní infrastrukturu, jelikož je zásadní. Silniční a železniční doprava se doplňují a obě představují páteř

---

¹¹³ BÜRGERLICH-DEMOKRATISCHE PARTEI SCHWEIZ. *Programm BDP Schweiz 2015 - 2019: Bürgerlich-Demokratische Partei Schweiz*. 2015, s. 13.

¹¹⁴ VRTIC, Milenko, et al. Route, mode and departure time choice behaviour in the presence of mobility pricing. *Arbeitsbericht Verkehrs-und Raumplanung*, 2007, 446: 1-25, s. 1-4.

¹¹⁵ SCHWEIZERISCHE VOLKSPARTEI. *SVP - die Partei für die Schweiz: Parteiprogramm der Schweizerischen Volkspartei 2015 bis 2019*. Bern, 2015, s. 66-69.

¹¹⁶ SOZIALDEMOKRATISCHE PARTEI DER SCHWEIZ. *FAIRE LÖHNE - BEZALHLBARER WOHNRAUM - SICHERE RENTEN: Wahlplattform 2015*. 2015, s. 12.

¹¹⁷ FDP.DIE LIBERALEN. *Die Positionen der FDP.Die Liberalen*. 2015, s. 23-25.

dopravní infrastruktury a je potřeba je obě rozvíjet. Hospodářský růst musí respektovat životní prostředí.

Zelení se k dopravě vyjadřují jen okrajově jedním bodem programu. Chtějí více financí na pěší a cyklistickou dopravu, státní dotace na ekologické renovace soukromých obydlí.¹¹⁸

Zelení liberálové představují svou komplexní vizi v oblasti infrastruktury vzhledem k ekonomice. Cílem liberálně-zelené politiky je snížení potřeb přepravy. Dosáhnout snížení by mělo být umožněno semknutím pracovních příležitostí, volnočasových aktivit a bydlení co nejbliže k sobě. Zavedení plošného systému *Mobility-Pricing*, je klíčovým prvkem liberálně-zelené politiky v oblasti dopravy.¹¹⁹

Doprava je důležitou součástí společenského a hospodářského života, bohužel však nejsou náklady na její fungování plně pokryty. Cena dopravy v uplynulých letech klesla na příliš nízké hodnoty, díky tomu její poptávka, dle Zelených liberálů nekontrolovatelně stoupá. Této tendenci je potřeba zamezit zvýšením cen dopravy. Individuální automobilová/motoristická doprava je největším spotřebitelem neobnovitelných/fosilních zdrojů, jedním z největších producentů emisí, výfukových plynů a hluku. Měla by se proto využívat zodpovědně a adekvátně financovat. Strana Zelení liberálové se zasazuje o přestavbu švýcarského dopravního systému, kdy v první řadě stojí odbourání potřeby dopravy, ve druhé požadavky na efektivní alternativy dopravních prostředků, jako jsou cyklistická kola, chůze, nebo veřejné dopravní prostředky.

Pro pokles využívání dopravy je potřeba přiblížit oblasti bydlení, volného času, konzumu a zaměstnání. Jako možná řešení se zde nabízí změny způsobů práce s vyšším využitím moderních komunikačních technologií. Jednou z variant je např. práce formou home-office. Dalším bodem je oblast letecké dopravy, na kterou mají

---

¹¹⁸ GRÜNE PARTEI SCHWEIZ. *Zukunft gestalten - grün wählen: Wahlplattform 2015*. Bern, 2015, 25 s. Dostupné také z: www.gruene.ch, s. 10-12.

¹¹⁹ Bundesrat will Mobility Pricing testen. *Neue Züricher Zeitung* [online]. 30.6.2016 [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: <https://www.nzz.ch/schweiz/steuerung-des-pendlerverkehrs-bundesrat-will-mobility-pricing-testen-ld.103075>.

být uplatňována stejná měřítka, jako na dopravu automobilovou. Letecká doprava představuje složitější problém, vzhledem k jejímu nadnárodnímu přesahu, jako možnost se zde nabízí zvýšení daňové sazby. Liberálně-zelení stojí velice kriticky k variantě zvětšování kapacity švýcarských letišť objemu přepravených osob a zboží. Dále se zasazují o nový článek ústavy jednající o ochraně Alp, který by obsahoval požadavek na přesun nákladní dopravy ze silnic na železnice.¹²⁰

BDP tvrdí, že dopravní síť je hlavní tepnou společnosti a hospodářství ve Švýcarsku. Průměrný Švýcar stráví denně hodinu na cestách. Je potřeba podporovat individuální i hromadnou dopravu, jelikož když dojde k převaze jedné, druhá zkolabuje. Je potřeba se v tomto bodě oprostít od ideologií. Nefungují a kolabující doprava snižuje životní úroveň a ovlivňuje negativně hospodářství a je proto třeba se na ní zaměřit a nacházet řešení.¹²¹

V této kategorii se vlevo umístily obě strany zelené, jelikož svým postojem k ochraně životního prostředí upozadily rozvoj ekonomiky podmíněný rozvojem infrastruktury ve prospěch životního prostředí. Na střední pozici se umístila SP, která se k problematice postavila neutrálně. CVP se oproti výrokům FDP, SVP a BDP zdá spíše umírněná, a proto jí zařadíme také doprostřed. FDP, SVP a BDP naopak napravo.

2.2.3.3. Centrálně řízená ekonomika

K otázce centrálně řízeného hospodářství se strany konkrétně nevyjadřují, je však možné v jejich programech nalézt určité body, ve kterých se problematika řízené ekonomiky odráží. Jedná se zejména o otázky spojené s volností trhu a decentralizace, tedy fragmenty témat blíže rozvedených v kategoriích výše.

---

¹²⁰ Mobilität in nachhaltige Bahnen lenken. *Grünliberale: Kanton Bern* [online]. [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: <https://be.grunliberale.ch/themen/mobilit%C3%A4t.html>

¹²¹ BÜRGERLICH-DEMOKRATISCHE PARTEI SCHWEIZ. *Programm BDP Schweiz 2015 - 2019: Bürgerlich-Demokratische Partei Schweiz*. 2015, s. 18.

Shrnutí

Ačkoliv ve svých programech problematice volného trhu nedávají konkrétní název, SP a Zelení stojí jasně pro regulaci volného trhu. V případě SP kvůli sociálním zájmům a spravedlivé společnosti, u Zelených spíše kvůli ochraně životního prostředí. Uprostřed škály bychom mohli umístit CVP, která dle svého programu sice zastává *sociální tržní hospodářství*, není však zdaleka tak agresivní jako SP a finanční podporu by poskytla start-upům, výzkumu nebo střední třídě. SVP, FDP a BDP se všechny s různou intenzitou nacházejí na pravé straně spektra. GLP se svým liberálním zaměřením také nachází na pravé škále spektra, což by mohlo pro zelenou stranu být považováno za netypické.

V druhé kategorii se vlevo umístily obě strany zelené, jelikož svým postojem k ochraně životního prostředí upozadily rozvoj ekonomiky podmíněný rozvojem infrastruktury ve prospěch životního prostředí. Na střední pozici se umístila SP, která se k problematice postavila neutrálně. CVP se oproti výrokům FDP, SVP a BDP zdá spíše umírněná, a proto jí zařadíme také doprostřed. FDP, SVP a BDP naopak napravo.

Ve třetí kategorii navrhují větší množství zákonů a opatření, které mají vycházet z pravomocí spolku a upravovat hospodářský růst země, navrhují GSP a SP. CVP zůstává neutrální, jelikož navrhuje současně regulační principy tak i odbourání byrokratizace a podpora decentralizace. SVP, FDP a BDP hovoří všechny o co nejmenší byrokratické zátěži, podpory volného trhu a decentralizaci. Zelení liberálové si v tomto bodě protiřečí, jelikož navrhují současně regulační principy v mnoha oblastech, včetně vzniku nových daní zároveň chtějí uchovat volný trh. Označíme je tedy za neutrální.

Tabulka 3

	Kategorie	[L]	[N]	[P]
30	Ekonomika			
31	Regulace volného trhu	SP, GSP	CVP	SVP, FDP, GLP, BDP
32	Infrastruktura pro posílení ekonomiky	GSP, GLP	SP, CVP	FDP, SVP, BDP
33	Centrálně řízené hospodářství	SP, GSP	CVP	SVP, FDP, BDP

2.2.4. Struktura společnosti

Kategorie *struktura společnosti* poskytne celkem dvě podkategorie. Jedná se o oblast, ve které je diferenciací mezi levicovým pohledem na život a pohledem pravicovým nejvíce uchopitelná. Podkategoriemi této sekce jsou *imigrace* a *nacionalismus a patriotismus*.

V kategorii *imigrace* budeme považovat otevřenost imigraci, a to i té ilegální, povzbuzování navýšení míry imigrace ve prospěch kulturního obohacení, za levicový pohled. Za pravicové hledisko budeme považovat odmítání imigrace, její restrikce a boj proti ní.¹²² Zde vycházíme z dnešního pojetí zejména *extrémní* pravice, která se spojuje s odmítavou politikou vůči imigraci. Za neutrální budeme považovat situaci, kdy se program k imigraci nevyjádří, popř. bude ji akceptovat na základě ekonomických potřeb země a nebude se vyznačovat extremismem ani na jedné straně.¹²³

Další kategorií je *nacionalismus a patriotismus*. Programy stran, které se budou k nacionalismu stavět odmítavě budeme na základě myšlenky obsažené v manifestu komunismu považovat za levicové, [L].¹²⁴ ¹²⁵ Strany nevyjadřující se k problematice budou označeny za neutrální, [N]. Strany vyjadřující se k nacionalismu kladně, podporujícího a pěstujícího budou označeny za pravicové, [P].

2.2.4.1. Imigrace

Důležitým bodem je pro SVP omezení přistěhovalectví. V tomto kontextu SVP v programu zmiňuje, že se „lid“¹²⁶ vyjádřil tak, že si přeje existenci jasných pravidel pro přistěhovatele, pravidla, která by platila pro všechny stejně, „kdo přijde do Švýcarska, musí se přizpůsobit švýcarské legislativě a vydělat si sám na své živobytí“. SVP trvá na konsekventním vymáhání článku švýcarské ústavy o masovém

---

¹²² ART, David. *Inside the radical right: The development of anti-immigrant parties in Western Europe*. Cambridge University Press, 2011.

¹²³ YILMAZ, Ferruh. Right-wing hegemony and immigration: How the populist far-right achieved hegemony through the immigration debate in Europe. *Current sociology*, 2012, 60.3: 368-381.

¹²⁴ DAVIS, Horace B. *Nationalism and socialism*. NYU Press, 1967, s. 6.

¹²⁵ MARX, Karl; ENGELS, Friedrich. *The Communist Manifesto*. 1848. *Trans. Samuel Moore*. London: Penguin, 1967, s. 3.

¹²⁶ Velmi často se objevující termín, mnohem častěji než např. v českém politickém prostředí, pravděpodobně důsledkem (polo)přímé demokracie, nebo její akcentace.

přistěhovalectví, v rámci čehož si přeje markantní pokles imigrace. Zároveň si přeje znovuzavedení hraničních kontrol.¹²⁷

SP se ve svém programu z roku 2015 k migraci konkrétně nevyjadřuje.

FDP navrhuje danění migrace, omezení přistěhovalectví ze zemí třetího světa, zrychlení azylového procesu, zrychlení procesu vracení migrantů a omezení možnosti migrace za rodinou (zejména pro osoby ze zemí třetího světa) a posílení požadavků v integračním procesu.¹²⁸

CVP hlásá otevřenost považuje ji za švýcarskou přednost. Migrace měla podléhat hospodářské poptávce, její zneužití by se mělo konsekventně trestat, integrační proces by měl být vylepšen a azylový systém by se měl stát efektivnějším. Migranti, kteří se nechtějí integrovat, mají opustit zemi. Bojuje proti přistěhovalectví chudoby. Emigrace do Švýcarska má být vždy vázána na pracovní poměr v zemi. Migranti mají mít složitější přístup ke švýcarskému sociálnímu systému. CVP bojuje proti práci na černo a práci s příliš nízkými mzdami, které s ilegální imigrací souvisí. Osoby, které nejsou uznány za uprchlíky, mají být co nejdříve deportovány zpět do své domovské země. Osoby *Sans Papiers* nemají dle CVP žádná práva a mají se vrátit do svých zemí.¹²⁹ Firmy, které je na černo zaměstnávají mají být potrestány.¹³⁰

Zelení se k migraci vyjadřují stručně. Přejí si, aby integrační proces byl právně ošetřen a jeho cílem má být odstranění diskriminace v přístupu k veřejným prostředkům pro všechny lidi, uprchlíky, migranty a další. Dále navrhují automatické udělování občanství druhým a třetím generacím, zabránění jakémukoliv dalšímu zpřísnění

---

¹²⁷ SCHWEIZERISCHE VOLKSPARTEI. *SVP - die Partei für die Schweiz: Parteiprogramm der Schweizerischen Volkspartei 2015 bis 2019*. Bern, s. 30-35.

¹²⁸ FDP.DIE LIBERALEN. *Die Positionen der FDP. Die Liberalen*. 2015, s. 13-14.

¹²⁹ MCNEVIN, Anne. Political belonging in a neoliberal era: The struggle of the sans-papiers. *Citizenship studies*, 2006, 10.2: 135-151.

¹³⁰ CHRISTLICHDEMOKRATISCHE VOLKSPARTEI. *Die Schweiz - unsere Familie!: Wahlprogramm 2015 der CVP Schweiz*. 2015, s. 20-21.

azylových opatření, dodržování a další rozvoj Dublinské konference s cílem poskytnout každému potřebnému azyl a ochranu, zrychlení azylového procesu.¹³¹

Zelení liberálové si přejí, aby Švýcarsko i v budoucnu představovalo útočiště lidem, kteří se nacházejí v nebezpečí. Proto se musí azylová řízení zrychlit a zneužívání konsekvantně trestat. Odvolávají se na tradiční humanitní hodnoty švýcarské společnosti. GLP jsou přesvědčeni, že Švýcarsko v uplynulých desetiletích z migrace profitovalo a stejně tak bude i v budoucnu. Otevření svého pracovního trhu cizincům představuje pro Švýcarsko a Švýcary obohacení. Předpokladem pro migranta je snaha o integraci a platí zde princip své vlastní odpovědnosti. Stát by měl integraci podporovat, např. jazykovými kurzy. Získání švýcarského občanství by se mělo usnadnit. Nemělo by se při něm ohlížet na dobu strávenou ve Švýcarsku a měla by se zjednodušit velice složitá s občanstvím spojená administrativa.¹³²

Dle BDP musí mít migrační politika jasná a prosaditelná pravidla. Imigrace kvalifikovaných pracovních sil na švýcarský trh je nutná v tomto ohledu zůstává největším partnerem Evropská unie. Volný pohyb osob je neméně důležitý. Integrace musí probíhat aktivně a je třeba ji podporovat. Pracovní síly by se měly čerpat výhradně z prostoru EU/EFTA, výjimky by měly být právně pokryty. Zneužívání azylové politiky má být zamezeno. Osoby, které jsou ohroženy na životě mají dostat ve Švýcarsku azyl. Kdo se nebude chtít integrovat a respektovat naše právní řády, není v zemi vítán.¹³³

---

¹³¹ GRÜNE PARTEI SCHWEIZ. *Zukunft gestalten - grün wählen: Wahlplattform 2015*. Bern, 2015, 25 s. Dostupné také z: www.gruene.ch, s. 21-23.

¹³² Humanitäre Tradition schützen. *Grünliberale: Kanton Bern* [online]. [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: https://be.grunliberale.ch/themen/migration_integration.html.

¹³³ BÜRGERLICH-DEMOKRATISCHE PARTEI SCHWEIZ. *Programm BDP Schweiz 2015 - 2019: Bürgerlich-Demokratische Partei Schweiz*. 2015, s. 16.

2.2.4.2. Nacionalismus a patriotismus

V programu SVP se nacionalismus objevuje. Vyzdvihují švýcarské tradice, kulturu, důležitost zemědělství a domácích produktů a také ekonomiky a demokratické tradice. Patriotistický duch provází celým programem.¹³⁴

SP vyzdvihuje švýcarskou humanistickou tradici, jinak se k nacionalismu nevyjadřuje.¹³⁵

FDP, stejně jako SVP zdůrazňuje švýcarskou tradici demokracie a ekonomický vývoj. V rámci migrace a azylové politiky jasně hovoří o švýcarských zvycích a tradicích, které jsou nadřazené příchozím kulturám na švýcarském území.¹³⁶

CVP také zmiňuje nutnost přijetí švýcarské kultury a místních tradic v záležitostech azylové politiky. Prvky nacionalismu je možné spatřovat i v jejich křesťanské tradici a hájení tradičních hodnot.¹³⁷

Zelení jsou otevřeni novým kulturám a bojují proti diskriminaci a rasismu.¹³⁸

Zelení liberálové jsou přesvědčení, že Švýcarsko v uplynulých desetiletích z migrace profitovalo a stejně tak bude i v budoucnu. Otevření svého pracovního trhu cizincům představuje pro Švýcarsky a Švýcary obohacení.¹³⁹

BDP se k otázkám nacionalismu a s ním spojeného multikulturalismu nevyjadřuje.

---

¹³⁴SCHWEIZERISCHE VOLKSPARTEI. *SVP - die Partei für die Schweiz: Parteiprogramm der Schweizerischen Volkspartei 2015 bis 2019*. Bern, 2015, s. 62.

¹³⁵SOZIALDEMOKRATISCHE PARTEI DER SCHWEIZ. *FAIRE LÖHNE - BEZALHLBARER WOHNRAUM - SICHERE RENTEN: Wahlplattform 2015*. 2015, s. 3.

¹³⁶FDP.DIE LIBERALEN. *Die Positionen der FDP.Die Liberalen*. 2015, s. 13.

¹³⁷CHRISTLICHDEMOKRATISCHE VOLKSPARTEI. *Die Schweiz - unsere Familie!: Wahlprogramm 2015 der CVP Schweiz*. 2015, s. 2.

¹³⁸GRÜNE PARTEI SCHWEIZ. *Zukunft gestalten - grün wählen: Wahlplattform 2015*. Bern, 2015, 25 s. Dostupné také z: www.gruene.ch, s. 23.

¹³⁹Eine offene und vernetzte Schweiz. *Grünliberale: Kanton Bern* [online]. [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: https://be.grunliberale.ch/themen/europa_aussenpolitik.html.

Shrnutí

V této kategorii *imigrace* stojí nejdále vlevo Zelení, kteří se k imigraci vyjadřují nejkładněji, následují je Zelení liberálové, kteří se svými výroky o neohlížení se na dobu strávenou v zemi a o zjednodušení azylového procesu také řadí na levou stranu spektra. O migraci vůbec nehovoří program SP, je tedy na neutrální pozici. Program BDP podporuje imigraci z hlediska ekonomiky, nevyjadřuje se ovšem ke konkrétnímu zpřísnění nebo zvolnění imigrační politiky. BDP řadíme tedy také do středu. CVP hlásá boj proti přistěhovalectví chudoby a obecné zpřísnění podmínek, je tedy vpravo spolu s SVP a FDP.

V kategorii *nacionalismus a patriotismus* můžeme na základě výše uvedených stanovisek na levou škálu spektra zařadit GSP a GLP. SP a BDP na střed, jelikož se problematice nevěnují a SVP, FDP a CVP na pravou stranu spektra.

Tabulka 4

	Kategorie	[L]	[N]	[P]
40	Struktura společnosti			
41	Imigrace	GSP, GLP	SP, BDP	SVP, FDP, CVP
42	Nacionalismus a patriotismus	GSP, GLP	SP, BDP	SVP, FDP, CVP

2.2.5. Sociální skupiny

Do první podkategorie tohoto okruhu, *menšiny*, budeme strany, jejichž programy se zasazují o práva menšin, kterými rozumíme menšiny kulturní a společenské, hodnotit jako levicové, [L]. Strany, k problematice se nevyjadřující hodnotíme jako neutrální, [N] a strany, které práva menšin na úkor většiny odmítají, jako pravicové, [P].¹⁴⁰

---

¹⁴⁰LUBBERS, Marcel; GIJSBERTS, Mérove; SCHEEPERS, Peer. Extreme right-wing voting in Western Europe. *European Journal of Political Research*, 2002, 41.3: 345-378.

V druhé podkategorii okruhu, *ekonomicky neaktivní obyvatelstvo*, se zaměříme na postoj stran k ekonomicky neaktivnímu obyvatelstvu, do kterého řadíme děti a mládež do 15 let, studenty, osoby důchodového věku, hendikepované apod. Z pohledu pravolevé škály bude stanoveno, že levicové strany budou tuto část obyvatelstva ve zvýšené míře podporovat a budou navrhopvat zvýšení příspěvků a sociálních dávek k ulehčení jejich života. Takové strany označíme jako levicové, [L]. Pravicové strany se budou dalším sociálním výhodám pro ekonomicky neaktivní bránit, budou se snažit je zapojit do ekonomicky aktivního života, takové označíme jako pravicové, [P]. Strany, které se nebudou k ekonomicky neaktivnímu obyvatelstvu vyjadřovat, nebo nebudou v této oblasti navrhopvat změny naklánějící se doleva či doprava, označíme jako neutrální, [N].

2.2.5.1. Menšiny

SVP ve svém programu menšiny výslovně nezmiňuje, zastává však práva tradiční rodiny, jako základu státu a odmítá zrovnoprávnění homosexuálních svazků s manželstvím mezi mužem a ženou. Odmítá možnost adopce homosexuálními páry a odmítá genderové kvóty ustanovené státem. Navrhuje zrušení státní kanceláře pro zrovnoprávnění a zrušení všech podobných institucí.¹⁴¹

SP bojuje za rodinu, a to za všechny její formy. Nedělají rozdíly mezi rodinami se samoživitelkou/samoživitelem, mezi rodinami se stejnopohlavními rodiči, ani mezi tradiční rodinnou strukturou. SP vždy bojovala proti diskriminaci.¹⁴²

FDP se otázce menšin nevěnují.

CVP otázku menšin také neřeší. Upozorňují na svůj úspěch při zrovnoprávnění konkubinátů s manželstvím.¹⁴³

---

¹⁴¹ SCHWEIZERISCHE VOLKSPARTEI. *SVP - die Partei für die Schweiz: Parteiprogramm der Schweizerischen Volkspartei 2015 bis 2019*. Bern, 2015, s. 97.

¹⁴² SOZIALDEMOKRATISCHE PARTEI DER SCHWEIZ. *FAIRE LÖHNE - BEZALHGBARER WOHNRAUM - SICHERE RENTEN: Wahlplattform 2015*. 2015, s. 7.

¹⁴³ CHRISTLICHDEMOKRATISCHE VOLKSPARTEI. *Die Schweiz - unsere Familie!: Wahlprogramm 2015 der CVP Schweiz*. 2015, s. 8.

Zelení chtějí uskutečnit kampaň proti rasistickému obsahu na sociálních sítích a v politické komunikaci, zavést zákon proti diskriminaci. Dále žádají zrovnoprávnění práv hendikepovaných s právy ostatních.¹⁴⁴

Zelení liberálové bojují za rovnou a svobodnou společnost. Jsou pro zrovnoprávnění práv pohlaví např. v otázce vyrovnání platů, zrovnoprávnění všech partnerství, konkubinátů a otevření se institutu manželství pro všechny. Prosazují adopce pro homosexuální páry.¹⁴⁵

146

Rodina je velice důležitým institutem a BDP podporuje všechny typy rodin bez rozdílu stejně. Podstatné je, aby se lidé ve svých rodinných uskupeních cítili dobře, byli k sobě solidární a dětem poskytovali útočiště a předávali jim hodnoty a společenské chování

2.2.5.2. Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo

SVP upozorňuje na problém demografického vývoje, kdy pro rostoucí míru ekonomicky neaktivního obyvatelstva, v tomto případě osob pobírajících starobní důchod, zajišťuje sociální zabezpečení klesající počet ekonomicky aktivních obyvatel. Nepodporuje sociální stát a hovoří o meziročně rostoucí křivce státních financí investovaných do sociální podpory. Odmítá jakýkoliv další růst v otázce sociální podpory. Navrhuje zvýšení věku pro odchod do starobního důchodu ženám na 65 let, tedy zrovnoprávnění s muži. Do budoucna navrhuje zvyšování důchodového věku.¹⁴⁷

Sociální demokraté jsou stranou, která se již desítky let zasazuje o důstojné stáří občanů. K tomu patří o péče o jejich finanční zázemí. Chce vylepšit švýcarský penzijní AHV systém a zajistit všem důchodcům spravedlivé a dostatečné důchody.

---

¹⁴⁴ GRÜNE PARTEI SCHWEIZ. *Zukunft gestalten - grün wählen: Wahlplattform 2015*. Bern, 2015, 25 s. Dostupné také z: www.gruene.ch, s. 14.

¹⁴⁵ VON FLÜE, Karin. *Zusammen leben, zusammen wohnen. Was Paare ohne Trauschein wissen müssen*, 1998, s. 6.

¹⁴⁶ Gleichstellung aller Lebensmodelle. *Grünliberale: Kanton Bern* [online]. [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: <https://be.grunliberale.ch/themen/gesellschaft.html>.

¹⁴⁷ SCHWEIZERISCHE VOLKSPARTEI. *SVP - die Partei für die Schweiz: Parteiprogramm der Schweizerischen Volkspartei 2015 bis 2019*. Bern, 2015, s. 54-57.

FDP požadují jistotu v oblasti starobních důchodů pro mladé i staré; chtějí se držet současného vládního plánu, garanci vyplacení penzijního připojištění těm, kteří si ho platili před reformou, sjednocení věku pro odchod do důchodu mezi pohlavími, nastavení hranice 65 let, možnost flexibilního odchodu do důchodu a asistenci a poradenství pro starší nezaměstnané osoby a pomoc v hledání zaměstnání.¹⁴⁸

Navyšování deficitu v rozpočtu sociální politiky je z dlouhodobého hlediska dle CVP kontraproduktivní a je proto žádoucí přikročit k vyrovnanému rozpočtu. V otázce odchodu do starobního důchodu zastává CVP stanovisko flexibilní možnosti. Jako klíčový pro odchod do důchodu má být 65 rok. Rozpětí by však mělo být mezi 60 a 70 rokem, kdy se bude moct každý svobodně rozhodnout. Kdo by pracoval déle, než do 65 roku, měl by být za své zásluhy odměněn. Pracující osoby důchodového věku jsou v současné době znevýhodňováni na základě části druhého pilíře. To by mělo být odstraněno.¹⁴⁹

K problematice ekonomicky neaktivního obyvatelstva ze Zelení vyjadřují střídmě. Zelení se vyjadřují k projektu *Důchodová reforma 2020* tak, že jejím cílem musí být důstojný život pro její uživatele a stojí proti zvýšení odchodu žen do důchodu na věk 65 let.

Liberálně-zelená sociální politika stojí na dvou pilířích – zodpovědnosti každého jedince a solidaritě. Stát má v občanech podněcovat zodpovědnost, a ne mu jí brát. V situacích nouze, do kterých se může dostat každý, by měl stát člověku pomoci a podpořit ho tak, aby mohl důstojně žít. Tato podpora však má trvat jen dobu určitou. Stát musí udělat vše pro to, aby člověk procházející krizovou situací, během které potřebuje podporu, byl znovu opatřen prací a mohl se o sebe postarat sám. Dále stojí tato strana za tří pilířovým důchodovým systémem. Podporuje stejný věk pro obě pohlaví pro odchod do důchodu.¹⁵⁰

---

¹⁴⁸ FDP.DIE LIBERALEN. *Die Positionen der FDP.Die Liberalen*. 2015, s. 15-17.

¹⁴⁹ CHRISTLICHDEMOKRATISCHE VOLKSPARTEI. *Die Schweiz - unsere Familie!: Wahlprogramm 2015 der CVP Schweiz*. 2015, s. 16-17.

¹⁵⁰ Eigenverantwortung mit Solidarität. *Grünliberale: Kanton Bern* [online]. [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: <https://be.grunliberale.ch/themen/sozialpolitik.html>.

Dle BDP je důchodový systém třeba finančně stabilizovat tak, aby z toho mohly profitovat i budoucí generace. Sociální a materiální vyrovnání mezi mladou a starou generací je nutné. Demografický vývoj si žádá reformy ve prospěch nastávajících generací.¹⁵¹ Třípilířový sociální systém si přeje BDP zachovat ve vylepšené podobě. Nepřeje si dále strhávat jakékoliv poplatky z mezd vzhledem k možnému narušení tržního potenciálu. Soukromá spoření v sociální oblasti by se měla podporovat.

Shrnutí

V otázce menšin zařadíme na levou stranu spektra SP, GSP, GLP a BDP. Do středu CVP a FDP a na pravou část spektra CVP.

V podkategorii *ekonomicky neaktivní obyvatelstvo* stojí na levé straně spektra dle výše uvedeného GSP SP. Všechny ostatní strany zastávají názor snížení výdajů na sociální podporu, vpravo jsou tedy GLP, BDP, CVP, FDP a SVP.

Tabulka 5

	Kategorie	[L]	[N]	[P]
50	Sociální skupiny			
52	Menšiny	SP, GSP, GLP, BDP	FDP, CVP	SVP
53	Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo	SP, GSP	-	SVP, FDP, CVP, GLP, BDP

---

¹⁵¹ BÜRGERLICH-DEMOKRATISCHE PARTEI SCHWEIZ. *Programm BDP Schweiz 2015 - 2019: Bürgerlich-Demokratische Partei Schweiz*. 2015, s. 6.

Závěr a výsledky komparace

V níže uvedené tabulce dojde k shrnutí pozic jednotlivých programů stran.

Tabulka 6

Kategorie	SVP	SP	FDP	CVP	GSP	GLP	BDP
10 Vnější vztahy							
11 Armáda	P	N	P	N	L	N	P
12 Evropská integrace	P	N	L	N	L	N	N
20 Politický systém							
21 Centralizace	P	N	P	N	N	N	P
22 Byrokracie a státní moc	P	L	P	P	L	N	P
30 Ekonomika							
31 Regulace volného trhu	P	L	P	N	L	P	P
32 Infrastruktura pro posílení ekonomiky	N	P	P	N	L	L	P
33 Řízená ekonomika	P	L	P	N	L	P	P
40 Struktura společnosti							
41 Imigrace	P	N	P	P	L	L	N
42 Nacionalismus a patriotismus	P	N	P	P	L	L	N
50 Sociální skupiny							
51 Menšiny	P	L	N	N	L	L	L
52 Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo	P	L	P	P	L	P	P

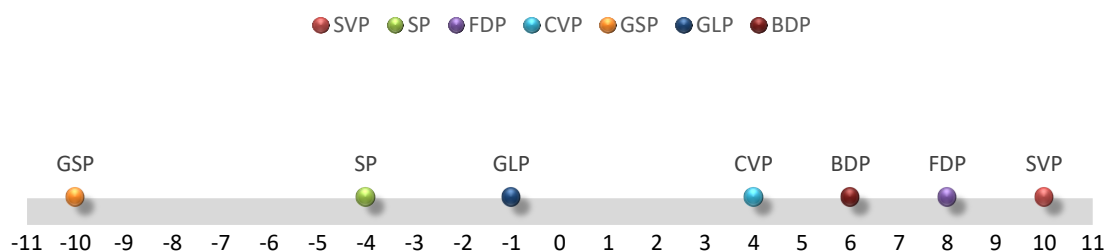
Dle předem stanovených kritérií výpočtů bude v níže uvedené tabulce znázorněn výsledek komparace na pravolevém spektru.

Tabulka 7

Politická Strana	Výpočet	Výsledek
SVP	$-0[L] + 1[N] + 10[P]$	10
SP	$-5[L] + 5[N] + 1[P]$	-4
FDP	$-1[L] + 1[N] + 9[P]$	8
CVP	$-0[L] + 7[N] + 4[P]$	4
GSP	$-10[L] + 1[N] + 0[P]$	-10
GLP	$-4[L] + 4[N] + 3[P]$	-1
BDP	$-1[L] + 3[N] + 7[P]$	6

Tento výsledek nyní zaznamenáme na předem definované pravolevé škále níže.

Graf 1

Tato práce si stanovila za cíl zodpovědět hlavní výzkumné otázky: „Na jaké pozici se na politickém spektru politické strany dle svých deklarácí nacházejí?“ a „Na jaké pozici se na politickém spektru politické strany nacházejí v kontextu svých programů?“. Z komparace bylo možné zjistit pozice stran. Nejsilnější strana SVP se nachází skoro až na konci pravé škály, je tedy silně pravicová. Ve svém programu se k pravici přímo nehlásí. Na pravé straně spektra se nachází ještě strany FDP, BDP a CVP, oddělené od sebe vždy dvěma body škály. FDP se považuje za liberální stranu se spíše pravicovou orientací, BDP a CVP za středové strany. V samotném středu se dle výzkumu nenachází žádná strana, ovšem nejbližší středu je GLP, která nabyla hodnoty -1 a umístila se již na levé straně spektra. Levá strana škály je o poznání polarizovanější, jelikož se na ní nachází pouze dva subjekty.

Jedná se o sociální demokracii, která se umístila na pozici -4 a Stranu zelených, která je hluboko v levé části spektra na -10 bodech. Socialisté se překvapivě neumístili příliš hluboko v levé straně spektra, zatímco Zelení, kteří o sobě jako o levicové straně nehovoří, se umístili oproti SP drasticky vlevo.

První hypotézou bylo stanovisko, které předpokládalo odstředivou či dostředivou tendenci komparovaných politických stran a odchylku od deklarovaných pozic v alespoň 3 ze 7 případů. Jasnou odchylku od své deklarované pozice můžeme pozorovat u CVP, která se proklamuje za středovou, přitom se nachází na pravé straně spektra. Odchylku můžeme vidět i u strany Zelených, která své voliče láká na environmentální tematiku spojenou se sociální politikou, rozhodně však nedeklaruje, že se její program pohybuje na straně extrémní levice, kam se dle studie umístila. Lehkou odchylku můžeme pozorovat i u FDP, která se umístila hlouběji na pravé straně spektra, než by se na základě její publikace o orientaci strany dalo předpokládat. BDP hovořící o průniku levicových i pravicových témat se umístila s šesti body z jedenácti na pravé straně škály a jedná se tedy o pravicovou stranu. SVP se k pozici na spektru nijak nevyjadřovala a umístila se až na konci pravé strany škály. Hypotéza se tedy potvrdila, jelikož u více než 3 ze 7 stran došlo k odchýlení od svých deklarovaných pozic. Můžeme tedy potvrdit, že strany ve švýcarské politice mají odstředivé a dostředivé tendence.

První vedlejší výzkumná otázka zněla: „Jaké jsou společné prvky programů úspěšných politických stran?“. Druhá stanovená hypotéza předpokládala korelaci mezi mírou patriotismu v programech a popularitou stran. Práce se domnívá, že větší popularitě v podobě výsledků hlasování se budou těšit strany akcentující patriotistická témata. V níže uvedené tabulce si shrneme poznatky z výše uvedených zjištění, které jasně indikují korelaci mezi vysokou mírou patriotismu uváděnou v programech a úspěšnost strany u voleb. Druhou hypotézu můžeme tedy zhodnotit jako potvrzenou.

Tabulka 8

	SVP	SP	FDP	CVP	GSP	GLP	BDP
Kategorie 42	P	N	P	P	L	L	N
Výsledky voleb 2015 v %	29,4	18,8	16,4	11,6	7,1	4,6	4,1

Druhá vedlejší výzkumná otázka zněla: „Jaká je současná míra polarizace politických stran ve Švýcarsku?“. Z osy politického spektra je patrná vysoká míra polarizace švýcarských politických stran, jelikož strana Zelených a SVP se od sebe liší dokonce 20 body škály.

Práci se podařilo zodpovědět všechny čtyři výzkumné otázky. Obě hypotézy se potvrdily. Bakalářská práce *Srovnání programatiky současných politických stran ve Švýcarsku* se pokusila zachytit aktuální pozice stran na politickém spektru a nahlédnout tak do současného stavu stranického systému Švýcarska.

Summary

This bachelor theses had defined following main research questions which it tried to answer: “On which position on the political spectrum are the political parties according to their statements?”, and “On which position on the political spectrum are the political parties according to the context of their programmes?”. It was possible to determine the positions out of the comparison. SVP, currently the strongest party, was located almost on the very end of the right part of the spectrum, therefore it is right-wing. In its programme however, the party does not specifically state itself on the right part of the spectrum. FDP, BDP and CVP are according to this study located as well on the right part of the spectrum, with FDP being the most far right. The programme of FDP doesn't locate the party into the right, nor far-right part of the spectrum, neither do the programmes of BDP or CVP. In fact, the programmes of BDP and CVP locate the parties in the middle of the spectrum. There is no party which would be located in the very middle of the spectrum. The Green liberals are the closest to it because of the -1 points they received in the comparison.

The left part of the scale is more polarised than the right, because its two subjects – the Green party and the Social democratic party which are 6 points far from each other, with the Green party receiving -10 points and the Socialist democrats -4 points.

The first hypothesis assumed centripetal and centrifugal tendencies between the parties and their programmes and stated that in at least 3 out of 7 compared party positions a centrifugal

or centripetal tendency would be found. Those tendencies were found by the CVP, the Green party, the FDP and BDP. The hypothesis was thus confirmed.

The first supporting research question was: “What are the common elements of the successful political parties?”. The second stated hypothesis assumed the correlation between the level of patriotism considered in the programmes and their popularity. The study presumes, that parties which are taking patriotism into account are going to be more successful than parties which don’t. Parties such as the SVP, FDP and CVP which considered patriotism as a topic were amongst the more successful ones, on the other hand parties which didn’t reflect the topic such as the GSP and GLP were less successful. The second hypothesis was thus confirmed.

The second supporting research question was: “What is the contemporary level of party polarisation in Switzerland?”. The political spectrum scale created as an outcome of this study serves a graphical representation of the current polarisation situation, which makes obvious that the level of polarisation is high.

The bachelor thesis *Comparison of Programmes of Contemporary Political Parties in Switzerland* was successful in answering all four stated research questions. Both hypotheses were confirmed.

Seznam použitých zkratk

BDP – Bürgerlich-Demokratische Partei, Občansko-demokratická strana

CVP – Christlichdemokratische Volkspartei, Křesťansko-demokratická lidová strana

EU – Evropská unie

FDP – Freie demokratische Partei: Die Liberalen, Svobodná demokratická strana:
Liberálové

GLP – Grünliberale Partei, Strana zelených liberálů

GSP – Grüne Partei der Schweiz, Švýcarská strana zelených

SP – Sozialdemokratische Partei der Schweiz, Švýcarská sociálně demokratická strana

SVP – Schweizerische Volkspartei, Švýcarská demokratická strana

Přílohy

Příloha 1

	Kategorie	[L]	[N]	[P]
10	Vnější vztahy			
11	Armáda	Ne	Beze změny	Silná Ano
12	Evropská integrace	Ano	Beze změny	Ne
20	Politický systém			
21	Centralizace	Ano	Beze změny	Ne
22	Byrokracie a státní moc	Ano	Beze změny	Ne
30	Ekonomika			
31	Regulace volného trhu	Ano	Beze změny	Ne
32	Infrastruktura pro posílení ekonomiky	Ne	Beze změny	Ano
33	Řízená ekonomika	Ano	Beze změny	Ne
40	Struktura společnosti			
41	Imigrace	Ano	Beze změny	Ne
42	Nacionalismus	Ne	Beze změny	Ano
50	Sociální skupiny			
51	Menšiny	Ano	Beze změny	Ne
52	Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo	Ano	Beze změny	Ne

Příloha 2

Politická strana	Volby 2011 %	Volby 2015 %	Mezivolební nárůst/pokles
SVP	26,6 %	29,4 %	+ 2,8 %
SP	18,7 %	18,8 %	+ 0,1 %
FDP	15,1 %	16,4 %	+ 1,3 %
CVP	12,3 %	11,6 %	+ 0,7 %
GPS	8,4 %	7,1 %	- 1,3 %
GLP	5,4 %	4,6 %	- 0,8 %
BDP	5,4 %	4,1 %	- 1,3 %

Příloha 3

22

WERKPLATZ SCHWEIZ

Mehr Wirtschaftsfreiheit statt Bürokratie

Die SVP kämpft für mehr unternehmerischen Freiraum und gegen immer neue Gesetze und Verbote, die unsere Unternehmen belasten. Die Tendenzen der vergangenen Jahre, den liberalen Arbeitsmarkt immer mehr zu regulieren, die Energie und den Transport zu verteuern und den bürokratischen Aufwand zu vergrössern, sind endlich zu stoppen. Unseren erfolgreichen kleinen und mittleren Unternehmen, aber auch den vielen grossen Firmen mit Sitz in der Schweiz ist Sorge zu tragen. Die SVP steht zur Schweizer Qualität und kämpft für konkurrenzfähige Rahmenbedingungen, um Arbeitsplätze in der Schweiz zu sichern.

Prameny a literatura

ART, David. *Inside the radical right: The development of anti-immigrant parties in Western Europe*. Cambridge University Press, 2011.

BECK, Thorsten, et al. New tools in comparative political economy: The database of political institutions. *The world bank economic review*, 2001, 15.1: 165-176.

BÜHLMANN, Marc; Hohl, Sabine 2018. *Ausgewählte Beiträge zur Schweizer Politik: Gründung und Entwicklung der BDP, 2007 - 2014*. Bern: Année Politique Suisse, Institut für Politikwissenschaft, Universität Bern. www.anneepolitique.swiss, abgerufen am 10.05.2018, s. 3-4.

Bundesrat will Mobility Pricing testen. *Neue Züricher Zeitung* [online]. 30.6.2016 [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: <https://www.nzz.ch/schweiz/steuerung-des-pendlerverkehrs-bundesrat-will-mobility-pricing-testen-ld.103075>.

BÜRGERLICH-DEMOKRATISCHE PARTEI SCHWEIZ. *Programm BDP Schweiz 2015 - 2019: Bürgerlich-Demokratische Partei Schweiz*. 2015, 18 s.

CHRISTLICHDEMOKRATISCHE VOLKSPARTEI. *Die Schweiz - unsere Familie!: Wahlprogramm 2015 der CVP Schweiz*. 2015, 22 s.;

COX, Gary W. Centripetal and centrifugal incentives in electoral systems. *American Journal of Political Science*, 1990, 903-935.

CRIBLEZ, Lucien. Die Bundesstaatsgründung 1848 und die Anfänge einer nationalen Bildungspolitik. *Bildungsraum Schweiz. Historische Entwicklung und aktuelle Herausforderungen*, 2008, 1: 57-86.

D'AMATO, Gianni. Historische und soziologische Übersicht über die Migration in der Schweiz. *Schweizerisches Jahrbuch für Entwicklungspolitik*. Institut de hautes études internationales et du développement, 2008, s. 177-195. ISBN 978-2-940415-08-3, s. 177-195.

DAVIS, Horace B. *Nationalism and socialism*. NYU Press, 1967, s. 6.

Die BDP - eine moderne und innovative Partei [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.bdp.info/schweiz/de/partei/>.

Dienstplicht erfüllen [online]. 2018 [cit. 2018-05-11]. Dostupné z: <https://www.ch.ch/de/dienstplicht-erfuellen/>

DRULÁK, Petr. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. Praha, Česká republika: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-385-7.

Eigenverantwortung mit Solidarität. *Grünliberale: Kanton Bern* [online]. [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: <https://be.grunliberale.ch/themen/sozialpolitik.html>.

Eine offene und vernetzte Schweiz. *Grünliberale: Kanton Bern* [online]. [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: https://be.grunliberale.ch/themen/europa_aussenpolitik.html.

FDP.DIE LIBERALEN. *Die Positionen der FDP.Die Liberalen*. 2015, 41 s.;

FDP.DIE LIBERALEN. *Werte, Geschichte und Organisation der Partei*. Bern, 2016.

FIALA, Petr; STRMISKA, Maxmilián. *Teorie politických stran*. Brno: Barrister & Principal, 1998, 263 s. ISBN 80-85947-31-5, s. 28-29.

Geografie – Fakten und Zahlen. *Eda.admin.ch* [online]. 2017 [cit. 2018-05-02]. Dostupné z: <https://www.eda.admin.ch/aboutswitzerland/de/home/umwelt/geografie/geografie---fakten-und-zahlen.html>

Gleichstellung aller Lebensmodelle. *Grünliberale: Kanton Bern* [online]. [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: <https://be.grunliberale.ch/themen/gesellschaft.html>.

GOSSE, Van. *Rethinking the New Left: An Interpretative History*. Springer, 2016.s. 27-29.

Grundrechte schützen, Sicherheit gewährleisten. *Grünliberale: Kanton Bern* [online]. [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: <https://be.grunliberale.ch/themen/sicherheitspolitik.html>.

GRÜNE PARTEI DER SCHWEIZ. *Geschichte der Grünen in der Schweiz*. Bern, 2017.

GRÜNE PARTEI SCHWEIZ. *Zukunft gestalten - grün wählen: Wahlplattform 2015*. Bern, 2015, 25 s. Dostupné také z: www.gruene.ch.

GRÜNLIBERALE PARTEI SCHWEIZ. *Seit 2007 national tätig* [online]. 2018 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <http://www.weinfeld.ch/grunliberale.ch/grunliberale.ch/unsere-partei/geschichte.html>

HAMANN, Brigitte. *Habsburkové: Životopisná encyklopedie*. 2. české vydání. Praha: Nakladatelství Brána, 2001. ISBN 80-7243-109-9, s. 14.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

HENDL, Jan. *Přehled statistických metod: analýza a metaanalýza dat*. Páté, rozšířené vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0981-2.

HLOUŠEK, V. (2005): *Švýcarsko*, in: Strmiska, M. – Hloušek, V. – Kopeček, L. – Chytilík, R. (2005): *Politické strany moderní Evropy*. Praha, Portál.

HLOUŠEK, Vít a Lubomír KOPEČEK. *Politické strany: Původ, ideologie a transformace politických stran v západní a střední Evropě*. Praha: Grada Publishing, 2010, 320 s. ISBN 978-80-247-3192-6.

HLOUŠEK, Vít, et al. *Stále ve znamení kontinuity? Švýcarský stranický systém a jeho vývoj*. *Politologická revue*, 2005, 2: 57-73.

Humanitäre Tradition schützen. *Grünliberale: Kanton Bern* [online]. [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: https://be.grunliberale.ch/themen/migration_integration.html

Humanitäre Tradition schützen. *Grünliberale: Kanton Bern* [online]. [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: https://be.grunliberale.ch/themen/migration_integration.html.

JEŘÁBEK, M. (2005): *Švýcarská konfederace*, in: Dvořáková, V. a kol. (2005): *Komparace politických systémů I*. Praha, Vysoká škola ekonomická, str. 241-263.

KAI, Arzheimer. *Protest, neo-liberalism or anti-immigrant sentiment: What motivates the voters of the extreme right in Western Europe?*. *Zeitschrift für vergleichende Politikwissenschaft*, 2008, 2.2: 173.

KAUFMANN, Eric; ZIMMER, Oliver. *In search of the authentic nation: landscape and national identity in Canada and Switzerland*. *Nations and Nationalism*, 1998, 4.4: 483-510, s. 491.

KROUPA, Jiří. *Srovnávací politologie*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2017. 155 s. Edice Učebnice Právnické fakulty MU, sv. č. 532. ISBN 978-80-210-8365-3, s. 18-21.

LADNER, Andreas. *Das Schweizer Parteiensystem in Bewegung*. Die Parteiensysteme Westeuropas. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2006.

LADNER, Andreas. *Stabilität und Wandel Von Parteien und Parteiensystemen: Eine Vergleichende Analyse Von Konfliktlinien, Parteien und Parteiensystemen in Den Schweizer Kantonen*. Springer-Verlag, 2013.4, s. 35-41.

Lebensgrundlagen und Biodiversität verbessern. *Grünliberale: Kanton Bern* [online]. [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: https://be.grunliberale.ch/themen/natur_umwelt.html.

Libérale Wirtschaftspolitik als Erfolgsmodell. *Grünliberale: Kanton Bern* [online]. [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: <https://be.grunliberale.ch/themen/wirtschaft.html>.

LIJPHART, Arend. Consociational democracy. *World politics*, 1969, 21.2: 207-225, s. 210-211.

LIPSET, Martin Seymour; ROKKAN, Stein. Cleavage Structures, Party Systems, and Voter Alignments. *Party Systems and Voter Alignments: Cross-National Perspectives (New York, The Free Press, pp. 1-64)*, 1967, s. 26-47.

LONGCHAMP, Claude. *Hin zur Tripolarität im Parteiensystem der Schweiz: eine Erstanalyse der Nationalratswahlen vom 22. Oktober 1995*. GfS-Forschungsinstitut, 1995, s. 31-34.

LUBBERS, Marcel; GIJSBERTS, Mérove; SCHEEPERS, Peer. Extreme right-wing voting in Western Europe. *European Journal of Political Research*, 2002, 41.3: 345-378.

MARX, Karl; ENGELS, Friedrich. The Communist Manifesto. 1848. *Trans. Samuel Moore. London: Penguin*, 1967, s. 3.

MCNEVIN, Anne. Political belonging in a neoliberal era: The struggle of the sans-papiers. *Citizenship studies*, 2006, 10.2: 135-151.

Mobilität in nachhaltige Bahnen lenken. *Grünliberale: Kanton Bern* [online]. [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: <https://be.grunliberale.ch/themen/mobilit%C3%A4t.html>

Moderner Rechtsstaat und direkte Demokratie. *Grünliberale: Kanton Bern* [online]. [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: https://be.grunliberale.ch/themen/demokratie_staat.html

Nationalratswahlen: Eingereichte Listen nach Parteien: 1971-2015. <https://www.bfs.admin.ch/> [online]. [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://www.bfs.admin.ch/bfs/de/home/statistiken/politik/wahlen/nationalratswahlen.as.setdetail.239560.html>.

Nationalratswahlen: Stärke der Parteien. <https://www.bfs.admin.ch/> [online]. 2015 [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: <https://www.bfs.admin.ch/bfs/de/home/statistiken/politik/wahlen/nationalratswahlen.as.setdetail.217191.html>.

NOVÁK, Miroslav, „Decentralizace politických stran ve Švýcarsku: vzor pro Evropskou unii?“, in: Kotábová, V., Řichová, B., B. Plechanová (eds.), *Institucionalizace a decentralizace v Evropské unii*, IPS FSV UK, Praha 2006, s.138-151, ISBN: 80-239-6981-1.

NOVÁK, Miroslav. Je konsensuální „model“ demokracie nejlepší? (druhá část) /Is there one best " Model" of Democracy?(part two). *Sociologický Časopis/Czech Sociological Review*, 1998, 131-144, s.131-132.

Parteienstärke im Nationalrat: Wähleranteile der wichtigsten Parteien, 2015. *Ch.ch* [online]. Neuchâtel: Bundesamt für Statistik, 2016 [cit. 2018-05-02]. Dostupné z: <https://www.ch.ch/de/wahlen2015/parteienstarke-im-nationalrat>.

Proporzwahl und Wahlquorum: 4-Prozent-Hürde (Wahlquorum) [online]. [cit. 2018-05-02]. Dostupné z: <http://www.grosserrat.bs.ch/de/component/content/article/15-der-grosse-rat/56-proporz-und-4-quorum>

RESCHOVÁ, Jana. Švýcarsko. ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Komparace politických systémů I.* 2. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1999, s. 251-272. ISBN 80-7079-994-3, s. 251.

ŘÍCHOVÁ, Blanka. Komparativní metoda v politologii. In DVOŘÁKOVÁ, V. a kol. *Základní modely demokratických systémů*. Praha: Oeconomica, 2008, s. 7-37. ISBN 978-80-245-1357-7.

ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Přehled moderních politologických teorií: empiricko-analytický přístup v soudobé politické vědě*. 2. vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-177-8.

Roku 1815 přistoupili ke konfederaci kantony Ženeva, Wallis a Neuchâtel. Poslední přistupující kanton byl kanton Jura, který se stal členem svazu až roku 1979.

SARTORI, Giovanni. Strany a stranické systémy. *Schéma pro analýzu*, 2005. ISBN 80-7325-062-4.

SCHWEIZERISCHE VOLKSPARTEI. SVP - die Partei für die Schweiz: *Parteiprogramm der Schweizerischen Volkspartei 2015 bis 2019*. Bern, 2015, 97 s. Dostupné také z: <https://www.svp.ch/partei/positionen/parteiprogramme/>.

SOZIALDEMOKRATISCHE PARTEI DER SCHWEIZ. *Parteiprogramm: Für eine sozial-ökologische Wirtschaftsdemokratie*. Lausanne, 2010, 62 s.

STEPPACHER, Burkard. "Tonartwechsel in Der Schweiz: Der Dreiklang Von Volksrechten, Konkordanz Und Erneuerter „Zauberformel“ Nach Den National- Und Ständeratswahlen 2003." *Zeitschrift Für Parlamentsfragen* 36, no. 2 (2005): 311-26. <http://www.jstor.org/stable/24236358>, s. 313-314.

Themen. *Grünliberale: Kanton Bern* [online]. [cit. 2018-04-16]. Dostupné z: <https://be.grunliberale.ch/themen.html>.

VEBER, Václav. *Dějiny Rakouska*. 2. vyd. [i.e. 3. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2007. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-239-4, s. 151

VINOPAL, Jiří. „Empirická přístupnost levo-pravé politické orientace.“. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 2006, 42.1: 129-147.

VON FLÜE, Karin. Zusammen leben, zusammen wohnen. *Was Paare ohne Trauschein wissen müssen*, 1998.

VRTIC, Milenko, et al. Route, mode and departure time choice behaviour in the presence of mobility pricing. *Arbeitsbericht Verkehrs-und Raumplanung*, 2007, 446: 1-25, s. 1-4.

WARE, Alan. *Political Parties and Party Systems*. New York: Oxford University Press, 1997. ISBN 0-19-878077-1, s. 186.

WERNER, Annika, Onawa LACEWELL a Andrea VOLKENS. *Manifesto Coding Instructions (5 th revised edition), February 2015* [online]. 5. Manifesto Research Group, 2015 [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: https://manifesto-project.wzb.eu/down/papers/handbook_2014_version_5.pdf.

WIMMER, Andreas. A Swiss anomaly? A relational account of national boundary-making. *Nations and Nationalism*, 2011, 17.4: 718-737.

WODAK, Ruth; MRAL, Brigitte; KHOSRAVINIK, Majid (ed.). *Right-wing populism in Europe: Politics and discourse*. A&C Black, 2013, s. 235-250.

YILMAZ, Ferruh. Right-wing hegemony and immigration: How the populist far-right achieved hegemony through the immigration debate in Europe. *Current sociology*, 2012, 60.3: 368-381.

Teze bakalářské práce

Zdůvodnění výběru práce

Politický systém Švýcarského spříseženství představuje v evropském i světovém měřítku obdivuhodný unikát, který se svým fungováním i strukturou zcela odlišuje od politických systémů svých sousedů a rozlohou či distinkcí obyvatel srovnatelných zemí. Nedílnou součástí takového systému je i jeho stranický systém, který vlivem dějinných událostí a změn ve švýcarské i světové společnosti reflektuje trendy a vývoj nejstarší světové demokracie.

Švýcarské politické strany se odlišují od našich parlamentních stran svou kantonální, náboženskou a třídní diferenciací, jejichž preference akcentují ve svých politických programech. V období krize, kterou si Evropská unie prochází, si neutrální Švýcarská konfederace také prochází řadou změn a nových výzev, na které švýcarské politické strany reagují a v jejich programech se explicitně odráží.

Podstata zkoumání švýcarského stranického systému z českého hlediska nabývá na důležitosti právě v dnešní době, kdy Česká republika upadá ve světovém indexu demokracie a tendence se zdá být v širším časovém horizontu spíše sestupnou. Švýcarský politický systém s jeho přímou demokracií je od Sametové revoluce v naší zemi stále častěji akcentován nejen ze strany široké veřejnosti, ale i z pozice populárních politických stran. Samotná podstata švýcarského politického systému se svým historickým, geografickým a ekonomickým kontextem, z něhož dnešní švýcarská politika vychází, zůstává české veřejnosti zastíněna za populistickými hesly českých politických stran.

Na rozdíl od Německa nebo Francie, Spojených států nebo Velké Británie se ani na IPS FSV UK na Švýcarsko a jeho politický systém v rámci bakalářského studia příliš důraz neklade, a tak k pochopení jeho systému, komparaci nebo analogii jeho politiky s jinými, není dáno mnoho prostoru.

Kromě výše zmíněných důvodů, mě ke Švýcarsku táhne i důvod osobní. Ve Švýcarsku jsem vyrůstala a jeho kultura i způsoby jsou mi velice blízké, tím spíše mě nyní motivuje studium jeho politiky.

Předpokládaný cíl

Předpokládaným cílem práce bude zodpovězení výzkumných otázek za pomoci metody komparace.

Výzkumnými otázkami práce jsou:

V1 – Na jaké pozici se na politickém spektru politické strany dle svých deklarácí nacházejí?

V2 – Na jaké pozici se na politickém spektru politické strany nacházejí v kontextu svých programů?

V3 – Jaké jsou společné prvky programů úspěšných politických stran?

V4 – Jaké jsou společné prvky programů méně úspěšných politických stran?

V5 – Jaký je v porovnání s volebními výsledky švýcarských parlamentních voleb 2015 politický společenský diskurs?

Metodologie práce

Práce bude zpracovávána pomocí metody literární rešerše akademické literatury a potřebných internetových zdrojů. Internetové zdroje budou představovat zejména webové stránky níže zmíněných politických subjektů s jejich programy. Dále se bude jednat o deskriptivní obsahovou analýzu, které budou programy podrobeny. Následovat bude komparativní analýza, na základě které budou získaná data a závěry mezi sebou porovnány a v rámci politického spektra dle svých programů adekvátně umístěny.

Základní charakteristika tématu

Práce bude komparovat programatiku švýcarských politických stran, které získaly v parlamentních volbách 2015 nad 4 % hlasů a jedná se tak o významné politické subjekty. Mezi komparované strany patří sedm subjektů. Jsou jimi Schweizerische Volkspartei (SVP), Sozialdemokratische Partei der Schweiz (SP), FDP.Die Liberalen (FDP), Christlichdemokratische Volkspartei (CVP), Grüne Partei der Schweiz (GPS), Grünliberale Partei (gip), Bürgerlich-Demokratische Partei (BDP).

Předpokládaná struktura práce

- Úvod:
  - Vysvětlení volby a relevance tématu.
  - Zdůvodnění metodologie práce.

- Teoretická část:
  - Stručná historie stranického systému Švýcarska na pozadí důležitých politických událostí země, od samotného vzniku stranického systému země, po stávající situaci.
  - Vývoj a deskripce zkoumaných politických stran.
  - Zkoumané politické strany v kontextu politické vědy.
  - Švýcarský stranický systém v kontextu politické vědy.

- Praktická část:
  - Analýza programů zkoumaných politických stran.
  - Komparace programů zkoumaných politických stran.

- Závěr:
  - Výstupy práce na základě položených výzkumných otázek.

- Přílohy
- Zdroje

Základní literatura (10 nejdůležitějších titulů)

1. HLOUŠEK, V. (2005): Švýcarsko, in: Strmiska, M. – Hloušek, V. – Kopeček, L. – Chytilík, R. (2005): Politické strany moderní Evropy. Praha, Portál

2. HLOUŠEK, Vít, et al. Stále ve znamení kontinuity? Švýcarský stranický systém a jeho vývoj. Politologická revue, 2005, 2: 57-73.

3. JEŘÁBEK, M. (2005): Švýcarská konfederace, in: Dvořáková, V. a kol. (2005): Komparace politických systémů I. Praha, Vysoká škola ekonomická, str. 241-263.
4. KREIS, G. (1995): Die moderne Schweiz als Produkt ihrer Geschichte, in: Spillmann, K. R. – Kieser, R. (1995): Blickpunkt Schweiz. Zürich, VerlagNeuer Züricher Zeitung.
5. LADNER, Andreas. Stabilität und Wandel Von Parteien und Parteiensystemen: Eine Vergleichende Analyse Von Konfliktlinien, Parteien und Parteiensystemen in Den Schweizer Kantonen. Springer-Verlag, 2013.4.
6. ŘÍCHOVÁ, Blanka. Komparativní metoda v politologii. In DVOŘÁKOVÁ, V. a kol. Základní modely demokratických systémů. Praha: Oeconomica, 2008, s. 7-37. ISBN 978-80-245-1357-7.
7. MOECKLI, Silvano. Das politische System der Schweiz verstehen. Wie es funktioniert – Wer partizipiert, 2007.
8. NOVÁK, M. (1997): Systémy politických stran. Praha. Sociologické nakladatelství.
9. VATTER, Adrian. Kantonale Demokratien im Vergleich: Entstehungsgründe, Interaktionen und Wirkungen politischer Institutionen in den Schweizer Kantonen. Springer-Verlag, 2002. 9. Kaufmann, B. – Büchi, R. – Braun, N. – Carline, P. (2005): Guidebook to Direct Democracy. In Switzerland and Beyond. Bern, Initiative&Referendum Institute Europe.
10. VON BEYME, Klaus. Parteien im Wandel: Von den Volksparteien zu den professionalisierten Wählerparteien. Springer-Verlag, 2013.